

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA U FBIH
SARAJEVO**

Ložionička 3, 71000 Sarajevo, Tel: + 387 (0)33 723 550, Fax: 716 400, www. vrifbih.ba, e-mail: urrevfed@bih.net.ba, vrifbih@vrifbih.ba

**IZVJEŠTAJ O REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA
PRIVREDNOG DRUŠTVA “LUTRIJA BIH” D.O.O.
SARAJEVO**

ZA 2011.GODINU

Broj: 06 – 03/12

Sarajevo, april 2012. godine

GENERALNOM DIREKTORU „LUTRIJE BiH“ D.O.O. SARAJEVO**NEZAVISNO REVIZORSKO MIŠLJENJE*****Predmet revizije***

Izvršili smo reviziju finansijskih izvještaja privrednog društva „Lutrija BiH“ d.o.o. Sarajevo (u daljem tekstu – Društvo), bilansa stanja sa stanjem na dan 31.12.2011. godine i pripadajućih bilansa uspjeha, izvještaja o promjenama na kapitalu i izvještaja o novčanim tokovima za godinu koja je završila na taj dan, te reviziju usklađenosti poslovanja sa propisima i pregleda značajnih računovodstvenih politika i drugih napomena uz finansijske izvještaje.

Odgovornost rukovodstva za finansijske izvještaje

Rukovodstvo je odgovorno za izradu i objektivnu prezentaciju ovih finansijskih izvještaja u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja. Ova odgovornost obuhvata: uvođenje, primjenu i održavanje internih kontrola koje su važne za pripremu i objektivnu prezentaciju finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze nastale usljed korupcije, prevare ili greške, odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvene procjene koje su razumne u datim okolnostima. Rukovodstvo je takođe odgovorno za usklađenost poslovanja preduzeća sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Odgovornost revizora

Naša je odgovornost da izrazimo mišljenje o finansijskim izvještajima na osnovu obavljene revizije. Reviziju smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji institucija u Federaciji BiH („Sl. novine Federacije BiH“ br: 22/06) i Međunarodnim standardima revizije vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI). Ovi standardi nalažu da postupamo u skladu sa etičkim zahtjevima i da reviziju planiramo i izvršimo na način koji omogućava da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da finansijski izvještaji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, te da je poslovanje usklađeno sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Revizija uključuje provođenje postupaka u cilju pribavljanja revizorskih dokaza o usklađenosti poslovanja i iznosima koji su objavljeni u finansijskim izvještajima. Izbor postupaka zasnovan je na revizorskom prosuđivanju, uključujući procjenu rizika materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izvještajima, nastalim usljed korupcije, prevare ili greške. Prilikom procjene rizika, revizor razmatra interne kontrole koje su važne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, u cilju osmišljavanja revizorskih postupaka koji su odgovarajući u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja odvojenog mišljenja o efektivnosti internih kontrola. Revizija takođe uključuje ocjenu primijenjenih računovodstvenih politika i značajnih procjena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocjenu opšte prezentacije finansijskih izvještaja. Smatramo da su pribavljeni revizorski dokazi dovoljni i odgovarajući i da obezbjeđuju osnovu za naše revizorsko mišljenje.

Osnov za izražavanje mišljenja:

- 1. Dio sredstava ostvarenog prometa od priređivanja igara na sreću koja po Zakonu o igrama na sreću i odlukama Vlade Federacije BiH pripadaju Federaciji BiH, od druge polovine 2009. godine priznaju se kao prihod, iako je članom 17. stav 2. istog zakona definisano da ista nemaju karakter prihoda, radi čega nije bilo ni osnova za njihovo priznavanje, niti je u skladu sa zahtjevima iz paragrafa 8. MRS 18 – Prihodi. Uplate ovih sredstava u Budžet Federacije BiH tretirane su kao akontativne uplate dividende i evidentirane na poziciju potraživanja, iako su ista, prema Zakonu o igrama na sreću, Statutu i pojedinačnim odlukama Vlade Federacije BiH, isključivo vezana za ostvareni promet i ni u kom slučaju nisu vezana za dobit, niti zavise od poslovnog rezultata, o čemu je detaljno obrazloženo u tački 4.2. Izvještaja.**
- 2. Zbog nedosljedne primjene Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH, Međunarodnih računovodstvenih standarda i Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja, a prije svih paragrafa 22. i 96. Okvira za sastavljanje i prezentiranje**

finansijskih izvještaja, kao i vlastitih akata, svi troškovi nastali u revidiranom obračunskom periodu nisu evidentirani, radi čega su rashodi perioda podcijenjeni za 78.843 KM, a istovremeno precijenjeni za 23.558 KM, koliko su iznosili preneseni neevidentirani troškovi iz prethodnog obračunskog perioda. Društvo nije ispoštovalo ni zaključak Vlade Federacije BiH po konačnom obračunu raspodjele sredstava ostvarenog prometa za 2010. godinu, obzirom da u revidiranoj godini nije uplatilo utvrđenu razliku u iznosu od 96.286 KM, o čemu je šire pojašnjeno u tačkama 4.3., 4.9. i 4.12. Izvještaja;

3. U pojedinim revidiranim postupcima dodjele ugovora nisu u potpunosti ispoštovane procedure propisane Zakonom o javnim nabavkama BiH i njegovim provedbenim aktima. U pregovaračkim postupcima dodjele ugovora pregovori nisu ni vođeni, već su prihvaćene i vrednovane dostavljene inicijalne ponude, kao da se radilo o dodjeli ugovora putem konkurentskih sporazuma, o čemu je obrazloženo u tački 4.15. Izvještaja.

Mišljenje sa rezervom

Po našem mišljenju, osim za efekte koje na izvještaje mogu imati stavke navedene u prethodnom pasusu, finansijski izvještaji po svim bitnim pitanjima prikazuju istinito i objektivno finansijski položaj privrednog društva „Lutrija BiH“ d.o.o. Sarajevo na dan 31.12.2011. godine, rezultate poslovanja i novčani tok za godinu koja je završila na taj dan, u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Finansijsko poslovanje privrednog društva „Lutrija BiH“ d.o.o. Sarajevo u toku 2011. godine, osim za napomene navedene u tačkama prethodnog pasusa, bilo je u svim materijalno značajnim aspektima usklađeno sa važećom zakonskom regulativom.

Sarajevo, 16.03.2012. godine

Zamjenik generalnog revizora

Branko Kolobarić, dipl. oec.

Generalni revizor

Dr. sc. Ibrahim Okanović, dipl. oec.

SADRŽAJ

BILANS STANJA NA DAN 31.12.2011. GODINE	1
BILANS USPJEHA ZA PERIOD 01.01. – 31.12.2011. GODINE	2
IZVJEŠTAJ O GOTOVINSKIM TOKOVIMA.....	3
ZA PERIOD OD 01.01. DO 31.12.2011. GODINE	3
IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA U KAPITALU ZA PERIOD KOJI ZAVRŠAVA NA DAN 31.12.2011.	4
1. UVOD	5
2. PREDMET, CILJ I OBIM REVIZIJE.....	5
3. REZIME DATIH PREPORUKA.....	6
4. NALAZ I PREPORUKE	7
4.1 Prethodno iskustvo sa klijentom i ostale kontrole nadležnih organa.....	7
4.2 Zakonska usaglašenost i obavljanje registrovane djelatnosti.....	8
4.3 Sistem internih kontrola.....	11
4.4 Planiranje i izvještavanje	13
4.5 Stalna sredstva i dugoročni plasmani	14
4.6 Zalihe	17
4.7 Potraživanja.....	17
4.8 Gotovina i gotovinski ekvivalenti	19
4.9 Obaveze	20
4.10 Kapital	21
4.11 Prihodi	22
4.12 Rashodi.....	23
4.13 Finansijski rezultat	27
4.14 Sudski sporovi.....	28
4.15 Nabavke.....	28
4.16 IT sistem.....	30
5. KOMENTAR	31

B I L A N S S T A N J A na dan 31.12.2011. godine

Pozicija	Neto iznos	
	tekuće godine	prethodne godine
A K T I V A		
A) STALNA SREDSTVA I DUGOROČNI PLASMANI	11.233.119	10.221.402
Nematerijalna sredstva	1.669.701	1.299.472
Nekretnine, postrojenja i oprema	9.442.820	8.767.643
Investicijske nekretnine	50.982	54.113
Biološka sredstva	-	-
Ostala (specifična) stalna materijalna sredstva	11.329	11.329
Dugoročni finansijski plasmani	58.287	88.845
Druga dugoročna potraživanja	-	-
Dugoročna razgraničenja	-	-
B) ODLOŽENA POREZNA SREDSTVA	-	-
C) TEKUĆA SREDSTVA	9.478.964	13.285.668
Zalihe i sredstva namijenjena prodaji	839.637	756.887
Gotovina, kratkoročna potraživanja i kratkoročni plasmani	8.639.327	12.528.781
D) ODLOŽENA POREZNA SREDSTVA	-	-
E) GUBITAK IZNAD VISINE KAPITALA	-	-
POSLOVNA AKTIVA (A+B+C+D+E)	20.712.083	23.507.070
Izvanbilansna evidencija - vanbilansna aktiva	12.465.703	13.538.089
UKUPNO AKTIVA	33.177.786	37.045.159
P A S I V A		
A) KAPITAL	12.980.513	13.650.162
Osnovni kapital	1.512.054	1.512.054
Upisani neplaćeni kapital	-	-
Emisiona premija	-	-
Rezerve	608.491	434.389
Revalorizacione rezerve	-	-
Nerealizovani dobiti	-	-
Nerealizovani gubici	-	-
Neraspoređena dobit	10.859.968	11.703.719
Gubitak do visine kapitala	-	-
Otkupljene vlastite dionice i udjeli	-	-
B) DUGOROČNA REZERVISANJA	-	-
C) DUGOROČNE OBAVEZE	-	-
D) ODLOŽENE POREZNE OBAVEZE	-	-
E) KRATKOROČNE OBAVEZE	7.683.967	9.800.727
Kratkoročne finansijske obaveze	39.488	40.688
Obaveze iz poslovanja	2.696.391	2.269.434
Obaveze iz specifičnih poslova	3.976.262	6.032.416
Obaveze po osnovu plaća, naknada i ost.prim.zaposlenih	751.625	1.047.173
Druge obaveze	149.846	182.375
Obaveze za PDV	46.885	51.834
Obaveze za ostale poreze i druge dažbine	23.470	176.807
Obaveze za porez na dobit	-	-
F) PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	47.603	56.181
G) ODLOŽENE POREZNE OBAVEZE	-	-
POSLOVNA PASIVA	20.712.083	23.507.070
Izvanbilansna evidencija - vanbilansna pasiva	12.465.703	13.538.089
UKUPNO PASIVA	33.177.786	37.045.159

Uprava je pripremila finansijske izvještaje i odobrila njihovo izdavanje. Upravni odbor nije do okončanja predmetne revizije razmotrio Izvještaj o poslovanju i prijedlog rasporeda dobiti, niti je iste dostavio Federalnom ministarstvu finansija na mišljenje i Vladi Federaciji BiH na usvajanje.

BILANS USPJEHA za period 01.01. – 31.12.2011. godine

	Pozicija	Tekuća godina	Prethodna god.
A)	DOBIT ILI GUBITAK PERIODA		
	POSLOVNI PRIHODI I RASHODI		
I	Poslovni prihodi (od 1 do 4)	36.691.946	38.177.420
1.	Prihodi od prodaje robe	24.675	32.550
2.	Prihodi od prodaje učinaka	35.368.950	36.448.975
3.	Prihodi od aktiviranja ili potrošnje robe i učinaka	-	-
4.	Ostali poslovni prihodi	1.298.321	1.695.895
II	Poslovni rashodi (od 1 do 7)	31.883.125	32.251.985
1.	Nabavna vrijednost prodate robe	22.349	29.481
2.	Materijalni troškovi	2.100.995	2.316.483
3.	Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja	14.157.912	14.796.372
4.	Troškovi proizvodnih usluga	4.693.344	4.518.962
5.	Amortizacija	2.122.112	2.697.266
6.	Troškovi rezervisanja	-	-
7.	Nematerijalni troškovi	8.786.413	7.893.421
III	Dobit od poslovnih aktivnosti (I – II)	4.808.821	5.925.435
	FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI		
IV	Finansijski prihodi	2.633	5.334
1.	Prihodi od kamata	2.633	1.555
2.	Ostali finansijski prihodi	-	3.779
V	Finansijski rashodi	29.538	73.477
1.	Rashodi kamata	1.573	16.671
2.	Ostali finansijski rashodi	27.965	56.806
VI	Gubitak od finansijskih aktivnosti (V – IV)	26.905	68.143
VII	Dobit redovne aktivnosti (III – VI)	4.781.916	5.857.292
	OSTALI PRIHODI I RASHODI		
VIII	Ostali prihodi i dobici	98.255	34.812
1.	Dobici od prodaje stalnih sredstava	513	492
2.	Naplaćena otpisana potraživanja	4.420	6.467
3.	Prihodi po osnovu ugovorene zaštite od rizika	-	5.166
4.	Otpis obaveza, ukinuta rezervisanja i ostali prihodi	93.322	22.687
IX	Ostali rashodi i gubici	33.820	66.530
1.	Gubici od prodaje i rashodovanja stalnih sredstava	33.366	53.518
2.	Rashodi po osnovu ispravke vrijednosti i otpisa potraživanja	454	13.012
X	Dobit po osnovu ostalih prihoda i rashoda (XI – XII)	64.435	-
XI	Gubitak po osnovu ostalih prihoda i rashoda (XII – XI)	-	31.718
	PRIHODI I RASHODI OD USKLAĐIV.VRIJEDN.SREDSTAVA		
1*	Prihodi iz osnova promj.račun.politika i ispr.neznač.greš.iz ranij.perioda	-	69.794
2*	Rashodi iz osnova promj.rač.politika i ispr.neznač.greš.iz r.per.	52.035	154.854
	UKUPAN PRIHOD PERIODA (I+IV+VIII+1*)	36.792.834	38.287.360
	UKUPNI RASHODI PERIODA (II+V+IX+2*)	31.998.518	32.546.846
	DOBIT ILI GUBITAK PERIODA - NEPREKINUTOG POSLOVANJA		
XII	Dobit neprekinutog poslovanja prije poreza	4.794.316	5.740.514
	POREZ NA DOBIT NEPREKINUTOG POSLOVANJA		
1.	Porezni rashodi perioda	490.847	593.293
2.	Odloženi porezni rashodi perioda	-	-
3.	Odloženi porezni prihodi perioda	-	-
	NETO DOBIT ILI GUBITAK NEPREKINUTOG POSLOVANJA	-	-
XIII	Neto dobit neprekinutog poslovanja	4.303.469	5.147.221
	DOBIT ILI GUBITAK OD PREKINUTOG POSLOVANJA	-	-
	NETO DOBIT ILI GUBITAK PERIODA		
XIV	Neto dobit perioda	4.303.469	5.147.221
B)	OSTALA SVEOBUH VATNA DOBIT ILI GUBITAK	-	-
	Ukupna neto sveobuhvatna dobit perioda	4.303.469	5.147.221

**IZVJEŠTAJ O GOTOVINSKIM TOKOVIMA
za period od 01.01. do 31.12.2011. godine**

(INDIREKTNA METODA)

Opis	Oznaka	IZNOS	
		Tekuća godina	Prethodna godina
A. GOTOVINSKI TOKOVI IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI			
1. Neto dobit (gubitak) za period		4.303.469	5.147.221
Usklađenje za:			
2. Amortizacija/vrijednost usklađivanja nematerijalnih sredstava	+	565.587	634.219
3. Gubici (dobici) od otuđenja nematerijalnih sredstava	+(-)	12366	-
4. Amortizacija/vrijednost usklađivanja materijalnih sredstava	+	1.556.525	2.063.047
5. Gubici (dobici) od otuđenja materijalnih sredstava	+(-)	20.487	-
6. Usklađivanje iz osnova dugoročnih finansijskih sredstava	+(-)	-	-
7. Nerealizovani rashodi (prihodi) od kursnih razlika	+(-)	-	-
8. Ostala uskl. za neg.stavke i tok.koji se odnose na ulag.i fin.akt.	+(-)	-	-
9. Ukupno (2 do 8)		2.154.965	2.697.266
10. Smanjenje (povećanje) zaliha	+(-)	(82.750)	144.911
11. Smanjenje (povećanje) potraživanja od prodaje	+(-)	44.083	91.048
12. Smanjenje (povećanje) drugih potraživanja	+(-)	673.480	(1.268.648)
13. Smanjenje (povećanje) aktivnih vremenskih razgraničenja	+(-)	16.018	110.543
14. Povećanje (smanjenje) obaveza prema dobavljačima	+(-)	426.957	(152.251)
15. Povećanje (smanjenje) ostalih obaveza	+(-)	(2.543.717)	2.041.941
16. Povećanje (smanjenje) pasivnih vremenskih razgraničenja	+(-)	(8.578)	(43.946)
17. Ukupno (10 do 16)		(1.474.507)	923.598
18. Neto gotovinski tok od poslovnih aktivnosti (1+9+17)		4.983.927	8.768.085
B. GOTOVINSKI TOKOVI IZ ULAGAČKIH AKTIVNOSTI			
19. Prilivi gotovine iz ulagačkih aktivnosti (20 do 25)		36.859	34.615
20. Prilivi iz osnova kratkoročnih finansijskih plasmana	+	5.788	-
21. Prilivi iz osnova prodaje dionica i udjela	+	-	-
22. Prilivi iz osnova prodaje stalnih sredstava	+	513	-
23. Prilivi iz osnova kamata	+	-	-
24. Prilivi od dividendi i učešća u dobiti	+	-	-
25. Prilivi iz osnova ostalih dugoročnih finansijskih plasmana	+	30558	34615
26. Odlivi gotovine iz ulagačkih aktivnosti (27 do 30)		(3.197.752)	(2.574.561)
27. Odlivi iz osnova kratkoročnih finansijskih plasmana	-	-	-
28. Odlivi iz osnova kupovine dionica i udjela	-	-	-
29. Odlivi iz osnova kupovine stalnih sredstava	-	(3.197.752)	(2.574.561)
30. Odlivi iz osnova ostalih dugoročnih finansijskih plasmana	-	-	-
31. Neto priliv gotovine iz ulagačkih aktivnosti (19-26)			
32. Neto odliv gotovine iz ulagačkih aktivnosti (26-19)		(3.160.893)	(2.539.946)
C. GOTOVINSKI TOKOVI IZ FINANSIJSKIH AKTIVNOSTI			
33. Prilivi gotovine iz finansijskih aktivnosti		-	-
34. Odlivi gotovine iz finansijskih aktivnosti (35 do 37)		(4.973.118)	(6.333.116)
35. Odlivi iz osnova otkupa vlastitih dionica i udjela	-	-	-
36. Odlivi iz osnova dugoročnih kredita	-	-	(746.064)
37. Odlivi iz osnova isplaćenih dividendi	-	(4.973.118)	(5.587.052)
38. Neto priliv gotovine iz finansijskih aktivnosti (33-34)		-	-
39. Neto odliv gotovine iz finansijskih aktivnosti (34-33)		(4.973.118)	(6.333.116)
40. D. UKUPNI PRILIVI GOTOVINE (18+31+33)		4.983.927	8.768.085
41. E. UKUPNI ODLIVI GOTOVINE (32+39)		(8.134.011)	(8.873.062)
42. F. NETO PRILIV GOTOVINE (40-41)		-	-
43. G. NETO ODLIV GOTOVINE (41-40)		(3.150.084)	(104.977)
44. H. Gotovina na početku izvještajnog perioda		6.940.037	7.045.015
45. I. Pozitivne kursne razlike iz osnova preračuna gotovine	+	-	-
46. J. Negativne kursne razlike iz osnova preračuna gotovine	-	-	-
47. K. Gotovina na kraju izvještajnog perioda (44+42-43+45-46)		3.789.953	6.940.038

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA U KAPITALU za period koji završava na dan 31.12.2011.

VRSTA PROMJENE NA KAPITALU	Dionički kapital i udjeli u d.o.o.	Reval. rezerve (MRS 16 MRS 21 MRS 38)	Nereal. dobiti/gubici po osn fin.sr.	Ost. rezerve	Akumulir. nerasp. dobit/nepokriv. gubitak	UKUPNO (2+3+4+5+6)	Manj. interes	UKUPNI KAPITAL (7+8)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Stanje na dan 31.12.2009. g.	1.512.054	-	-	-	12.577.939	14.089.993	-	14.089.993
2. Efekti promjena u rač.un.politikama	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Efekti ispravki grešaka	-	-	-	-	-	-	-	-
4. Ponovo iskazano stanje na dan 31.12.2009., odn. 01.01.2010. g.	1.512.054	-	-	-	12.577.939	14.089.993	-	14.089.993
5. Efekti reval.materij.i nem.sredstava	-	-	-	-	-	-	-	-
6. Nerealizovani dobiti/gubici po osn. finansijskih sred.raspol. za prodaju	-	-	-	-	-	-	-	-
7. Kursne razlike nastale prevođenjem fin.izvještaja u valutu prezentacije	-	-	-	-	-	-	-	-
8. Neto dobit (gubitak) iskaz.u bil.uspj.	-	-	-	-	5.147.220	5.147.220	-	5.147.220
9. Neto dobiti/gubici prizn.dir.u kapitalu	-	-	-	-	(1.224.446)	(1.224.446)	-	(1.224.446)
10. Objavljene dividende i drugi oblici rasp.i pokriće gubitka	-	-	-	378.014	(4.740.619)	(4.362.605)	-	(4.362.605)
11. Emisija dion.kapitala i dr.obl.poveć. ili smanjenja osnovnog kapitala	-	-	-	-	-	-	-	-
12. Stanje na dan 31.12.2010.godine	1.512.054	-	-	378.014	11.760.094	13.650.162	-	13.650.162
13. Efekti promjena u rač.politikama	-	-	-	56.375	(56.375)	-	-	0
14. Efekti ispravki grešaka	-	-	-	-	-	-	-	-
15. Ponovo iskazano stanje na dan 31.12.2010., odn., 01.01.2011. g.	1.512.054	-	-	434.389	11.703.719	13.650.162	-	13.650.162
16. Efekti reval.materij.i nem.sredst.	-	-	-	-	-	-	-	-
17. Nerealizovani dobiti/gubici po osn. finans.sreds.raspol. za prodaju	-	-	-	-	-	-	-	-
18. Kursne razlike nastale prevođenj. fin.izvještaja u valutu prezentacije	-	-	-	-	-	-	-	-
19. Neto dobit (gubitak) iskaz.u bil.uspj.	-	-	-	-	4.303.469	4.303.469	-	4.303.469
20. Neto dobiti/gubici priznati u kapit.	-	-	-	-	-	-	-	-
21. Objavljene divid.i drugi obl.raspodj. dobiti i pokriće gubitka	-	-	-	174.102	(5.147.220)	(4.973.118)	-	(4.973.118)
22. Emisija dion.kapit.i dr.oblici poveć. ili smanjenja osnovnog kapitala	-	-	-	-	-	-	-	-
23. Stanje na dan 31.12.2011. god.	1.512.054	-	-	608.491	10.859.968	12.980.513	-	12.980.513

Uprava je pripremila finansijske izvještaje i odobrila njihovo izdavanje. Upravni odbor nije do okončanja predmetne revizije razmotrio Izvještaj o poslovanju i prijedlog rasporeda dobiti, niti je iste dostavio Federalnom ministarstvu finansija na mišljenje i Vladi Federaciji BiH na usvajanje.

**IZVJEŠTAJ O REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA
PRIVREDNOG DRUŠTVA „LUTRIJA BiH“ D.O.O. SARAJEVO
ZA 2011. GODINU**

1. UVOD

Lutrija Bosne i Hercegovine je društvo sa ograničenom odgovornošću od posebnog interesa za Federaciju BiH. Osnovana je 1951. godine, u okviru tadašnje Jugoslavenske lutrije, a od 1973. godine posluje kao samostalna lutrijska organizacija. U proteklom periodu poslovala je u različitim organizacionim oblicima, a u sadašnjem posluje od 2002. godine, na osnovu posebno donesenog Zakona o igrama na sreću.

Vlasnik i osnivač Lutrije BiH je Federacija Bosne i Hercegovine. Prema Zakonu o igrama na sreću, Vlada Federacije BiH preuzima sve obaveze osnivača Lutrije BiH. Lutrija BiH upisana je u sudski registar kod Kantonalnog suda u Sarajevu pod brojem 1-356, po rješenju broj: UF/I-311/02, od 30.03.2002. godine, prema kojem je izvršeno usklađivanje statusa, oblika, firme, osnivačkog akta i djelatnosti sa Zakonom.

Organizacija Lutrije BiH načelno je utvrđena Statutom, a detaljno uređena Pravilnikom o radu.

Statut Lutrije BiH donijela je Vlada Federacije BiH 31.07.2003. godine.

Prema Statutu, Lutrija BiH je organizovana kao samostalna i ekonomsko poslovna cjelina na funkcionalnom, procesnom i teritorijalnom principu.

Unutrašnja organizacija uređena je Pravilnikom o radu koji je na prijedlog generalnog direktora donio Upravni odbor.

Prema istom Pravilniku, Lutrija BiH organizovana je u sektore, a isti u niže organizacione dijelove, službe i odjeljenja. Prema vrsti i srodnosti poslova, Lutrija BiH je organizovana u slijedeće cjeline:

- Kabinet generalnog direktora,
- Odjel za internu reviziju,
- Sektor za marketing,
- Sektor za finansijske poslove,
- Sektor za tehničke poslove i
- Sektor za pravne i opće poslove

Skraćeni naziv firme je: Lutrija BiH d.o.o. (u daljem tekstu – Društvo).

Sjedište Društva je u Sarajevu, u ulici Mehmeda Spahe broj 11.

Na dan 31.12.2011. godine, Društvo je imalo 501 zaposlenika, od čega 416 u stalnom radnom odnosu, a 85 na određeno vrijeme.

U Zabilješkama uz finansijske izvještaje navodi se da su finansijski izvještaji u potpunosti pripremljeni u skladu sa Zakonom o računovodstvu i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI) i tumačenjima Međunarodnog odbora za računovodstvene standarde (IASB).

2. PREDMET, CILJ I OBIM REVIZIJE

Predmet revizije su finansijski izvještaji Društva i usklađenost poslovanja sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Cilj naše revizije je da na osnovu provedene revizije izrazimo mišljenje da li su finansijski izvještaji pripremljeni u svakom značajnom pogledu u skladu sa važećom zakonskom regulativom i primjenjivim okvirom finansijskog izvještavanja. Revizija uključuje i procjenu da li Uprava i rukovodioci primjenjuju zakone i ostale važeće propise i akte, koriste li sredstva za odgovarajuće namjene u okviru propisanih i datih ovlaštenja, ocjenu finansijskog upravljanja, funkciju interne revizije i sistem internih kontrola uspostavljenih u svrhu zaštite imovine, kao i sposobnost da otkrivaju i spriječavaju značajno pogrešna prikazivanja u finansijskim izvještajima.

Zbog ograničenja vremena i resursa, revizijom nismo obuhvatili cjelokupno područje poslovanja, niti smo ispitivali sve transakcije. Sistemom uzorka ispitivali smo procese koji se odnose na obavljanje zakonom utvrđene djelatnosti, zakonsku i usklađenost sa općeprihvaćenim računovodstvenim načelima, planiranje poslovnih aktivnosti i sa njima povezane račune vezane za sredstva, obaveze i kapital, prihode i rashode,

uključujući značajnije troškove poslovanja. Obzirom da je revizija obavljena na bazi uzorka i da postoje inherentna ograničenja u računovodstvenom sistemu i sistemu internih kontrola, postoji mogućnost da pojedine materijalno značajne greške nisu otkrivene.

Revizija je uključila i davanje preporuka za dalji rad za područja koja smo smatrali bitnim, a vezana su za finansijsko izvještavanje.

3. REZIME DATIH PREPORUKA

Izvršenom revizijom finansijskih izvještaja za 2011. godinu, konstatovali smo određene propuste i nepravilnosti. U cilju otklanjanja istih, dali smo slijedeće preporuke:

- *Radi stvaranja boljeg poslovnog ambijenta i otklanjanja postojećih nejasnoća u pogledu primjene važećih zakona, putem Federalnog ministarstva finansija inicirati aktivnosti na usaglašavanju Zakona o igrama na sreću sa ostalim zakonima kojim je uređeno poslovanje privedenih društava;*
- *Dosljedno i u potpunosti poštivati Zakon o igrama na sreću;*
- *Prijedloge odluka o raspodjeli sredstava ostvarenog prometa Lutrije BiH u potpunosti pripremati u skladu sa članom 16. stav 3. i članom 17. Zakona o igrama na sreću. Dio sredstava koja pripadaju Federaciji BiH ne priznavati u prihode i na iste ne obračunavati porez na dobit;*
- *Dosljedno i u potpunosti poštivati sve usvojene akte i procedure i kontinuirano pratiti njihovu realizaciju, a po potrebi i dograđivati kao i donijeti procedure u oblastima rada gdje iste nisu donesene;*
- *Sve nastale troškove poslovanja knjižiti u pripadajućem obračunskom periodu u skladu sa zahtjevima iz paragrafa 22. i 96. Okvira za sastavljenje i prezentiranje finansijskih izvještaja. Knjigovodstvene isprave knjižiti u propisanom roku od 8 dana od dana prijema, shodno odredbama člana 19. Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH;*
- *Potrebno je u skladu sa članovima 22. i 24. Zakona o javnim poduzećima u Federaciji BiH, izraditi trogodišnji plan poslovanja i donijeti Metodologija planiranja sa propisanim standardnim obrascima za prikupljanje podataka i obradu istih, sa preciziranim rokovima za dostavljanje planiranih veličina nižih organizacionih cjelina u Sektor za finansijske poslove koji sačinjava isti;*
- *Kod planiranja uzeti u obzir stvarno stanje u okruženju i kontinuirano pratiti poslovanje, a u slučaju većih odstupanja pravovremeno pokrenuti aktivnosti na donošenju njegovih izmjena i dopuna i više puta u toku godine ako je potrebno;*
- *Stalna sredstva vrednovati prema zahtjevima iz standarda MRS 36 – Umanjenje imovine, a u vezi sa MRS 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema i MRS 38 – Nematerijalna stalna sredstva;*
- *Poslove materijalnog knjigovodstva odvojiti od poslova Glavne knjige. Unificirati sve obrasce i izvještaje o utrošku materijala koje sačinjavaju regionalna skladišta;*
- *Potrebno je da Društvo donese pisane procedure vezano za osiguranje naplate potraživanja, uspostavi adekvatne interne kontrole posebno u dijelu pravovremenog pologa pazara uposlenika, kao i da pravovremeno poduzme potrebne aktivnosti na prinudnoj naplati potraživanja, a da za uposlenike prodavače osigura dovoljan broj kontrola pologa pazara čime će onemogućiti otuđenja sredstava;*
- *Preispitati postojeće ugovore sa bankama i iznaći mogućnost da se aneksima istih utvrdi period važenja. Radi osiguranja usluga najpovoljnijih banaka, u narednom periodu i kod odabira poslovnih banaka provoditi postupke i procedure propisane Zakonom o javnim nabavkama BiH;*
- *Donijeti interni akt o blagajničkom poslovanju, kojim bi se detaljno preciziralo izvještavanje, polozi sredstava, blagajnički maksimumi, obaveze prodavača i blagajnika, te osigurati dosljednu primjenu istog, kao i praćenje njegove primjene kako bi se unaprijedio sistem internih kontrola;*

- *Usvajati procedure koje se odnose na obavljanje redovne nenajavljene finansijske kontrole uplatno-prodajnih mjesta, a pogotovo prodajnih mjesta koja iskazuju veće iznose gotovine nego što je to utvrđeno blagajničkim maksimumom i uspostaviti detaljnu primjenu istih;*
- *Troškove i obaveze priznavati i računovodstveno evidentirati u momentu stvaranja istih, u periodu na koji se isti odnose, u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima, a ukoliko u momentu priznavanja ne postoji odgovarajuća knjigovodstvena isprava evidentiranje vršiti u korist pasivnih vremenskih razgraničenja, shodno MRS 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva;*
- *Donijeti interni akt o pravima i obavezama zastupnika, kojim bi se pored ostalog detaljno preciziralo izdavanje faktura od strane zastupnika za ostvarenu proviziju, te osigurati dosljednu primjenu istog, kao i praćenje njegove primjene kako bi se unaprijedio sistem internih kontrola;*
- *Potrebno je obračun i isplatu plaća i naknada plaća vršiti na osnovu validne dokumentacije, uz prethodnu izvršenu kontrolu, pravovremeno svim kantonalnim zavodima zdravstvenog osiguranja podnositi zahtjeve za refundacije isplaćenih bolovanja;*
- *Obračun i isplatu putnih troškova pravdati u skladu sa donesenim Pravilnikom o službenim putovanjima, korištenju mobilnih telefona i sredstava reprezentacije, a na putnim nalogima u inostranstvu evidentirati vrijeme prelaska državne granice, radi pravilnog obračuna ukupnih troškova;*
- *Poduzeti sve potrebne mjere kako bi zastupnici u cijelosti poštivali odredbe potpisanih ugovora;*
- *Sve izdatke evidentirati u godini u kojoj su nastali i na odgovarajućim pozicijama;*
- *Za otpis sredstava osigurati dokaze o fizičkom uništenju ili izvršenoj procjeni vrijednosti materijala sredstava koja se otpisuju;*
- *Radi potpune transparentnosti, osiguranja najefikasnijeg načina korištenja sredstava i pravične i aktivne konkurencije, otvaranje ponuda vršiti odmah po isteku roka za njihov prijem, u slučajevima dodjele ugovora putem pregovaračkih postupaka voditi aktivne pregovore i u svim slučajevima nabavki dosljedno i u potpunosti postupati u skladu sa procedurama propisanim Zakonom o javnim nabavkama BiH i njegovim provedbenim aktima i na taj način poštivati i član 34. Zakona o javnim preduzećima u Federaciji BiH;*
- *Izraditi strategiju razvoja IT sistema usklađenu sa poslovnom strategijom Društva. Izraditi pisane protokole o odgovornosti za opremu koja je u vlasništvu poslovnih partnera, a nalazi se u poslovnim prostorima Društva;*
- *Preporučujemo analizu korištenja softverskih licenci, preispitivanje modela licenciranja softvera i usklađivanje sa stvarnim potrebama, kao i mogućnostima korištenja licenci;*
- *Preporučujemo izmjenu lozinke po prvom pristupu i povremeno odjavljivanje terminala nakon određenog vremena neaktivnosti;*
- *Zbog važnosti stalne dostupnosti i kvalitete linka ugraditi klauzulu o kvaliteti servis (QoS) u ugovore sa provajderima komunikacijskih linija i korištenja Interneta. Preporučujemo povezivanje poslovnih aplikacija koje dijele iste podatke u svrhu bolje kontrole. Preporučujemo automatske prijenose podataka bez mogućnosti intervencije na generiranom nalogu za glavnu knjigu;*
- *Preporučujemo automatizaciju prijenosa ukupnih dnevnih prometa iz aplikacija igara na fiskalne kase.*

4. NALAZ I PREPORUKE

4.1 Prethodno iskustvo sa klijentom i ostale kontrole nadležnih organa

Ured za reviziju institucija u Federaciji po drugi put provodi reviziju finansijskih izvještaja predmetnog klijenta. Prvi put revizija finansijskih izvještaja obavljena je za 2005. godinu i za istu dato uslovno mišljenje.

Date kvalifikacije odnosile su se na neosnovano iskniženje ulaganja i smanjenje imovine u iznosu od 130.000 KM, nepostojanje dokaza o vlasništvu za sve iskazane poslovne prostore, nepravilnu isplatu regresa za godišnji odmor i nepravilno iskazane obaveze, kao i nepoštivanje postupaka javnih nabavki.

U predmetnoj reviziji utvrdili smo da je Društvo u značajnom dijelu postupilo u skladu sa datim preporukama. Sredstva uložena u Planinarski dom u iznosu od 130.000 KM su vraćena, doneseni značajniji akti i unaprijeđene pisane procedure, obračun amortizacije vrši se u skladu sa usvojenim procedurama, implementirana kontrola pristupa i autorizacije slogova u poslovnim aplikacijama i osigurani uslovi za rad Odjela za internu reviziju.

Još uvijek nisu okončane aktivnosti na uknjižbi vlasništva svih nekretnina, stalna sredstva nisu iskazana po procijenjenoj vrijednosti, iako je prema izjavama odgovornih izvršena procjena, nije sačinjen strategijski plan IT razvoja i akt o sigurnosnim politikama, niti je osigurana kontrola pristupa u igrama na sreću.

Prema izjavama odgovornih lica, u 2011. godini nije bilo provođenja kontrola drugih organa, a značajno je napomenuti da su u prethodnim godinama izvršene slijedeće kontrole od strane inspekcijskih organa.

U prethodnoj godini izvršena je kontrola od strane ovlaštenih lica Uprave za indirektno oporezivanje, Regionalni centar Sarajevo. Predmetnom kontrolom kojom je obuhvaćen i kontrolisan period od 01.02.2007. do 31.05.2010. godine nisu utvrđene nepravilnosti. Društvo pravilno vrši prijavu PDV-a i uredno izmiruje obaveze po osnovu PDV-a, što je konstatovano Zapisnikom o kontroli, od 17.06.2010. godine.

U 2010. godini Društvu je ispostavljen nalog nadležne Porezne uprave za plaćanje poreskih obaveza iz 2008. godine, uvećanih za obračunate kamate. Prema izjavama odgovornih lica, radi se o porezu na promet usluga iz ranijeg perioda, za slučajeve u kojima su isplate dobitaka bile veće od uplata, o čemu se još uvijek vodi sudski postupak.

Reviziju finansijskih izvještaja za 2010. godinu izvršio je vanjski revizor, revizorska kuća „Recont“ Zenica i dao pozitivno mišljenje. Isti revizor izvršio je revizije finansijskih izvještaja i za prethodne dvije godine, a nakon provedenog postupka angažovan je i za reviziju finansijskih izvještaja za 2011. godinu.

4.2 Zakonska usaglašenost i obavljanje registrovane djelatnosti

Zakonom o igrama na sreću („Sl. novine Federacije BiH“ br: 1/02, 40/10, u daljem tekstu – Zakon), u dijelu koji se odnosi na Društvo, uređeno je osnivanje, pravni položaj, upravljanje i rukovođenje Društvom.

Djelatnost Društva je priređivanje igara na sreću i igara za zabavu, u skladu sa Zakonom i za priređivanje istih nije mu potrebno odobrenje resornog Federalnog ministarstva finansija (u daljem tekstu – Ministarstvo).

U Društvu postoje određene dileme i nejasnoće u pogledu primjene ostalih zakona kojima je uređeno poslovanje privrednih društava, obzirom da Zakon nije u potpunosti usaglašen sa tim zakonima.

Prema Zakonu, organ upravljanja Društva je Upravni odbor, dok su prema Zakonu o privrednim društvima i Zakonu o javnim preduzećima u Federaciji BiH organi upravljanja Nadzorni odbor i Skupština. Zakonom nije definisano da Društvo ima Skupštinu, ali je naglašeno da se na njega primjenjuju odredbe Zakona o privrednim društvima, ako istim nije drugačije propisano. Prema odredbama člana 343. Zakona o privrednim društvima, svako društvo sa ograničenom odgovornošću ima skupštinu koju čine svi članovi društva. Shodno naprijed navedenom, a posebno ako se ima u vidu činjenica da Vlada Federacije BiH preuzima sve obaveze osnivača, proizilazi da Skupštinu Društva čini Vlada Federacije BiH, ali to ni jednim aktom nije potvrđeno. S druge strane, obzirom da važećim zakonima nije definisano da li Društvo ima status javnog preduzeća, niti je isto potvrđeno od strane Ministarstva, nemamo osnova da potvrdimo da li je svoje poslovanje i organizaciju trebalo uskladiti sa odredbama Zakona o javnim preduzećima u Federaciji BiH. Neovisno o tome, Društvo se organizovalo i svoje poslovanje u jednom dijelu uskladilo sa navedenim zakonom. Neposredno po stupanju na snagu istog zakona uspostavljen je Odjel za internu reviziju i organizovan Odbor za reviziju.

U postupku predmetne revizije utvrdili smo da je Društvo svoje poslovanje u značajnom dijelu uskladilo sa Zakonom. Upravni odbor Društva je u okviru svojih nadležnosti, pored ostalog, donio Pravilnik o radu i sva pravila igara na sreću koja se trenutno priređuju. Donesena pravila klasičnih igara sadrže sve propisane podatke, upute i informacije. U Društvu se pridržavaju svih propisanih pravila izvlačenja dobitaka,

raspoređivanja ukupno uplaćenih sredstava u fond dobitaka, prenosa neisplaćenih iznosa iz svakog pojedinačnog kola u fond dobitaka za naredna kola i kontrole isplaćenog materijala.

Međutim, Upravni odbor je izvan okvira svoje nadležnosti donio Odluku o raspodjeli dobiti utvrđene po godišnjem obračunu za 2010. godinu. Odluku o raspodjeli dobiti treba da donosi skupština, odnosno, Vlada Federacije BiH, a Upravni odbor je dužan samo dati prijedlog Ministarstvu.

Uz saglasnost Ministarstva, Društvo je zaključilo Ugovor o zajedničkom priređivanju igre na sreću na sistemu automata sa ino kompanijom „Austrian Gaming Industries“ GMBH iz Austrije, koju predstavlja njegova podružnica registrovana u BiH, firma „HTL“ d.o.o. Sarajevo.

Zaključno sa 31.12.2011. godine, Društvo je u vlasništvu imalo 320 automata za igre na sreću, dok je 1.000 automata u sistemu u vlasništvu austrijskog partnera, sa kojim zajednički priređuje ovu vrstu igara.

Društvo je ispunilo i ostale potrebne, propisane uslove za priređivanje igara na sreću i zabavu.

Međutim, u postupku predmetne revizije utvrdili smo da se pojedine odredbe člana 16. i 17. Zakona nepravilno primjenjuju, što se šire obrazlaže u daljem tekstu nalaza.

Prema članu 16. stav 1. alineja 3. Zakona, Upravni odbor Društva, prilikom podnošenja izvještaja o poslovanju za prethodnu godinu i plana poslovanja za tekuću godinu, daje prijedlog Ministarstvu za pripremanje odluke o raspodjeli sredstava ostvarenog prometa Društva za tekuću godinu, po odbitku fonda dobitaka na dio koji pripada Federaciji i dio koji ostaje Društvu za pokriće troškova i razvoj, u skladu sa planom poslovanja.

Odluku o raspodjeli sredstava ostvarenog prometa iz navedenog člana, shodno članu 17. stav 1. Zakona, donosi Vlada Federacije BiH u roku od 30 dana od dana dostavljanja prijedloga Ministarstva.

Stavom 2. istog člana Zakona propisano je da dio sredstava koja prema odluci iz prethodnog stava pripadaju Federaciji BiH nemaju karakter prihoda Društva i na iste se ne obračunava porez na dobit.

Shodno naprijed navedenim članovima Zakona, ukupna sredstva ostvarenog prometa Društva u tekućoj godini, po odbitku fonda dobitaka (koji je okvirno utvrđen Zakonom), treba da se dijele na:

- dio sredstava koji po Odluci Vlade Federacije BiH o raspodjeli sredstava za tekuću godinu pripada Federaciji BiH i
- dio sredstava koji ostaje Društvu za pokriće troškova i razvoj, u skladu sa planom poslovanja.

Prema tome, osnivaču, odnosno, Federaciji BiH, pripadaju sredstva koja se utvrđuju Odlukom Vlade Federacije o raspodjeli sredstava ostvarenog prometa Društva za tekuću godinu. Visina ovih sredstava zavisi od utvrđene stope za raspodjelu i ostvarenog prometa i nije vezana za poslovni rezultat. Sredstva utvrđena odlukom treba da se uplaćuju u Budžet Federacije BiH sedmično, neovisno o rezultatima poslovanja, pa čak i u slučaju da Društvo posluje s gubitkom. Ova sredstva nemaju karakter prihoda Društva i na iste se ne obračunava porez na dobit.

Pravilnikom o načinu uplate javnih prihoda budžeta i vanbudžetskih fondova na teritoriji Federacije BiH („Sl. novine Federacije BiH“ br: 41/09, 46/09, 56/09, 63/09, 77/09, 2/10, 50/10, 3/11), u poglavlju IV – NAKNADE I TAKSE, podtačka 19.1.1. Prihodi od finansijske i nematerijalne imovine, pod rednim brojem 6., propisani su naziv i vrsta prihoda po osnovu prometa Društva.

Shodno Pravilniku, Društvo je dužno da akontativni iznos sredstava utvrđenih Odlukom Vlade o raspodjeli sredstava za tekuću godinu koji pripada Federaciji BiH uplaćuje na propisani račun javnih prihoda Federacije BiH, pod nazivom: Prihodi ostvareni od prometa Lutrije, uz naznaku vrste prihoda: 721231.

Provedenom revizijom utvrdili smo da se naprijed propisana raspodjela nepravilno primjenjuje.

Naime, dana, 25.03.2011. godine, Upravni odbor utvrdio je Prijedlog Odluke o privremenoj raspodjeli prihoda ostvarenog prometa Lutrije BiH za 2011. godinu, prema kojoj će vlasniku, putem Budžeta FBiH uplatiti „kao akontaciju pripadajućeg prihoda od ostvarenog prometa tekuće poslovne godine, odnosno, dividendu tekuće poslovne godine, sredstva u iznosu od 5.000.000 KM, koja će tokom godine uplaćivati akontativno, u visini od 96.154 KM, dok će se konačna raspodjela ostvarene dobiti utvrditi posebnom odlukom po godišnjem obračunu za istu godinu“.

Ministarstvo nije prihvatilo ovakav prijedlog, već je Vladi Federacije BiH uputilo drugi prijedlog odluke. S tim u vezi, dana, 12.07.2011. godine, Vlada Federacije BiH donijela je Odluku o raspodjeli sredstava ostvarenog prometa Lutrije BiH za 2011. godinu, V broj 731/11, prema kojoj će se, iz sredstava

ostvarenog prometa za istu godinu, po odbitku fonda dobitaka i obaveza po osnovu poreza, u Budžet Federacije BiH uplatiti sredstva u iznosu od 5.166.570 KM. Naprijed utvrđena sredstva uplaćivat će se sedmično akontativno na depozitni račun Budžeta Federacije BiH u iznosu od 99.357 KM.

U istoj odluci, kao i za prethodne godine, navedeno je da će se konačni obračun izvršiti po usvajanju godišnjeg obračuna za 2011. godinu, kao i uplata eventualne razlike između akontativnog uplaćenog iznosa u 2011. godini i iznosa koji predstavlja 15 % od ostvarenog prometa u 2011. godini, a po odbitku fonda dobitaka i obaveza po osnovu poreza.

Donošenjem ovako formulisane odluke, po našem mišljenju, nije u potpunosti ispoštovan član 16. stav 1. alineja 3. Zakona, obzirom da je istom, pored fonda dobitaka predviđen i odbitak i obaveza po osnovu poreza, iako izmirene obaveze po osnovu poreza treba da terete rashode tekuće godine, radi čega i treba da budu uključene u „dio koji ostaje Lutriji BiH za pokriće troškova i razvoj, u skladu sa planom poslovanja“.

Prije donošenja naprijed navedene odluke, Vlada Federacije BiH donijela je Zaključak V. Broj: 834/2011, od 12.07.2011. godine, kojim je usvojila Izvještaj o poslovanju Društva za 2010. godinu, a kojim je pored ostalog naložila i uplatu razlike sredstava po konačnom obračunu raspodjele sredstava ostvarenog prometa za istu godinu u iznosu od 96.286 KM.

Naprijed navedena razlika sredstava nije uplaćena do kraja 2011. godine, već 26.01.2012. godine, nakon urgencije Ministarstva.

Tokom 2011. godine, Društvo je kao i u prethodne dvije godine vršilo akontativne uplate sredstava ostvarenog prometa za istu godinu, iskazujući ih, po preporukama vanjskog revizora i Odjela za internu reviziju na poziciji potraživanja, kao „potraživanja za dividendu“. Uplate po navedenom osnovu nisu vršene redovno, sedmično i u kontinuitetu. Tako je u periodu od 19.01.2011. godine do 12.07.2011. godine, ukupno uplaćeno 1.652.989 KM, putem 18 uplata u istom iznosu od po 91.833 KM. Nakon donošenja Odluke o raspodjeli sredstava ostvarenog prometa za 2011. godinu, uplate su vršene u utvrđenom sedmičnom iznosu od 99.357 KM i u periodu od 20.07.2011. do 09.12.2011. godine izvršeno je 25 uplata u ukupnom iznosu od 2.483.928 KM. Istovremeno, vršene su i uplate akontacija poreza na dobit u visini od 10 % od uplaćenih iznosa po osnovu ostvarenog prometa.

Uplate sredstava ostvarenog prometa u Društvu su evidentirali na poziciju potraživanja, kao „akontativne uplate dividende za 2011. godinu“, a uplate poreza na dobit na poziciju obaveza, kao „pripadajući dio poreza na uplaćenu dividendu“.

Po naprijed navedenim osnovama u 2011. godini u Budžet Federacije BiH ukupno je uplaćeno 4.550.610 KM, od čega 4.136.917 KM na uplatni račun „Prihodi ostvareni od prometa Lutrije“ (vrsta prihoda: 721231), po osnovu ostvarenog prometa iz člana 16. stav 3. Zakona, a preostalih 413.693 KM na račun „Porez na dobit pravnih lica od igara na sreću“ (vrsta prihoda: 711917).

Prema Izvještaju o poslovanju za 2011. godinu, ukupna sredstva ostvarenog prometa iznosila su 61.495.633 KM. Obzirom da je u fond dobitaka izdvojeno 26.126.683 KM, preostala sredstva u iznosu od 35.368.950 KM, shodno članu 16. stav 3. Zakona, pripadaju Federaciji BiH i Društvu, za pokriće troškova i razvoj, u skladu sa planom poslovanja.

Društvo je ukupan iznos ovih sredstava priznalo kao prihod, iako je članom 17. stav 2. Zakona propisano da **dio koji pripada Federaciji BiH nema karakter prihoda Lutrije BiH i na ista se ne obračunava porez na dobit.**

Međutim, obzirom da su i sredstva koja pripadaju Federaciji uključena u prihod, na ista je i obračunat porez na dobit.

U postupku pripreme Prijedloga za konačni obračun raspodjele sredstava ostvarenog prometa za 2011. godinu, Društvo je ukupno priznati prihod od priređivanja igara na sreću u iznosu od 35.368.950 KM, umanjilo za poreze na imovinu i takse uplaćene kantonalnim budžetima u iznosu od 3.226.505 KM i na taj način utvrdilo osnovicu u iznosu od 32.142.445 KM.

Ne možemo se složiti sa naprijed navedenim načinom obračuna i provedenim knjiženjima uplate akontacija Federaciji BiH dijela sredstava ostvarenog prometa po osnovu priređivanja igara na sreću. Uključivanje u prihode dijela sredstava ostvarenog prometa od priređivanja igara na sreću koja pripadaju Federaciji BiH nije u skladu sa članom 17. stav 2. Zakona, a ni paragrafom 8. MRS 18 – Prihodi, prema kojem „Prihodi uključuju samo one bruto prilive ekonomskih koristi koje pravno lice primi ili potražuje za vlastiti račun..., dok se iznosi naplaćeni za račun trećih strana izuzimaju iz prihoda...“

Zbog svega toga, po našem mišljenju, nije bilo osnova da se akontativne uplate sredstava po Odluci o raspodjeli sredstava ostvarenog prometa za 2011. godinu tretiraju kao akontativne uplate dividende, jer to ni Zakonom, ni Statutom, a ni predmetnom odlukom nije tako definisano. I prema Zakonu i Statutu, a i pojedinačnim odlukama Vlade Federacije BiH, ova sredstva isključivo su vezana za ostvareni promet u poslovnoj godini i ne zavise od poslovnog rezultata i ostvarene dobiti.

Tim prije ako se ima u vidu da su iste uplate tokom godine uplaćivane na propisani uplatni račun i vrstu prihoda, sa naznakom vrste prihoda 721231 – Prihodi ostvareni od prometa Lutrije BiH, a ne na vrstu prihoda 721111 – Prihodi od dividendi i udjela u profitu u državnim preduzećima i finansijskim institucijama.

Zbog toga se ne možemo složiti i prihvatiti pravilnost izvršenih obračuna, transakcija i provedenih računovodstvenih postupaka, radi čega i smatramo da su isti provedeni nepravilno.

Obzirom da i Odluka Vlade Federacije BiH o raspodjeli sredstava ostvarenog prometa za 2011. godinu u jednom dijelu nije donesena u skladu sa članom 16. stav 3. Zakona, **ne možemo potvrditi pravilnost naprijed opisanog načina utvrđivanja osnovice po konačnom obračunu raspodjele sredstava ostvarenog prometa za revidiranu godinu, a samim tim ni utvrditi ukupan iznos sredstava koji bi u Budžet Federacije BiH trebalo uplatiti po konačnom obračunu.**

Radi stvaranja boljeg poslovnog ambijenta i otklanjanja postojećih nejasnoća u pogledu primjene važećih zakona, putem Federalnog ministarstva finansija inicirati aktivnosti na usaglašavanju Zakona o igrama na sreću sa ostalim zakonima kojim je uređeno poslovanje privedenih društava.

Dosljedno i u potpunosti poštivati Zakon o igrama na sreću.

Prijedloge odluka o raspodjeli sredstava ostvarenog prometa Lutrije BiH u potpunosti pripremati u skladu sa članom 16. stav 3. i članom 17. Zakona o igrama na sreću. Dio sredstava koja pripadaju Federaciji BiH ne priznavati u prihode i na iste ne obračunavati porez na dobit.

4.3 Sistem internih kontrola

Društvo je donijelo značajan broj akata i pisanih pravila kojima su u najvećem dijelu uređene procedure i postupanja zaposlenika u obavljanju poslova i radnih zadataka u okviru radnih procesa, u skladu sa propisanim i dodijeljenim ovlaštenjima.

U postupku predmetne revizije utvrdili smo da svi doneseni akti nisu u potpunosti usaglašeni sa važećim zakonima, a ni međusobno.

Statut Društva iz 2003. godine još uvijek nije usaglašen sa Zakonom o privrednim društvima i Zakonom o javnim preduzećima u Federaciji BiH. Donesenim Računovodstvenim politikama utvrđeno je formiranje fonda rezervi, što je u skladu sa Zakonom o privrednim društvima, ali isto još uvijek nije definisano Statutom. Prema članu 16. Statuta, generalni direktor, pored ostalog, imenuje i razrješava pomoćnika generalnog direktora, što upućuje na zaključak da Društvo treba da ima samo jednog pomoćnika. Međutim, prema postojećoj organizaciji i sistematizaciji utvrđena su i imenovana dva pomoćnika generalnog direktora.

Još uvijek nisu okončane sve aktivnosti u vezi realnog iskazivanja nepokretne imovine. Prema izjavama odgovornih lica izvršena je procjena iste, ali aktivnosti nisu okončane zbog neusaglašenih stavova i neslaganja o stručnosti sudskih vještaka kao procijenitelja. Za tri poslovna prostora (u Mostaru, Čapljini i Neumu) još uvijek nije pronađena izvorna dokumentacija vezana za knjigovodstveno evidentiranje ili isknižavanje. O istima su u toku sudski postupci, radi čega se i vode u vanbilansnoj evidenciji.

Odlukama generalnog direktora na teret rezultata poslovanja otpisana su stalna sredstva u knjigovodstvenoj vrijednosti od 33.366 KM, čija je ukupna nabavna vrijednost iznosila 596.967 KM, a otpisana 563.603 KM. Najveći dio ove imovine u knjigovodstvenoj vrijednosti od 21.000 KM odnosi se na nekretnine, postrojenja i opremu, dok preostalu imovinu knjigovodstvene vrijednosti 12.366 KM čine nematerijalna sredstva, odnosno, ulaganja u tuđe objekte.

Nismo se uvjerali u potpunu efikasnost ulaganja u tuđe objekte, obzirom da je i u prethodnoj godini po istom osnovu izvršen otpis u iznosu od 33.296 KM.

Nisu nam prezentirani dokazi da je Društvo po osnovu predmetnog rashodovanja imalo neke ekonomske koristi, niti smo upoznati o daljem postupanju sa svim rashodovanim sredstvima, što potvrđuje da se doneseno Uputstvo o proceduri za stalna sredstva u potpunosti ne poštuje. Izuzetak su dva u potpunosti otpisana kioska koji su prodani za 500 KM.

Smatramo da je za rashodovanje i isknjiženje iz poslovnih evidencija potreban validan dokaz o povlačenju i otuđenju sredstava iz poslovnih prostorija Društva, odnosno, odgovarajući dokument o uništenju, prodaji ili donaciji.

Sve odluke o otpisu i rashodovanju donio je generalni direktor, pozivajući se na član 16. Statuta i član 32. stav 4. Uputstva o popisu imovine, iako su ova ovlaštenja, shodno članu 42. Zakona o javnim preduzećima u Federaciji BiH, u nadležnosti organa upravljanja. S druge strane, smatramo da nema osnova da o prigovorima u postupcima javnih nabavki odlučuje organ upravljanja, odnosno, Upravni odbor, obzirom da postupke nabavki provodi ugovorni organ, kojeg u konkretnom slučaju predstavlja generalni direktor.

I u segmentu planiranja i izvještavanja Društvo nije uspostavilo adekvatne interne kontrole, obzirom da nije donijelo Metodologiju planiranja, nije u skladu sa članom 22. Zakona o javnim preduzećima u Federaciji BiH izradilo trogodišnji plan poslovanja, što je detaljnije obrađeno u tački 4.4. Izvještaja.

Svi troškovi obračunskog perioda nisu teretili taj period, već su preneseni u naredni, što nije u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH, Međunarodnim računovodstvenim standardima i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja, a prije svih sa paragrafom 22. i 96. Okvira za sastavljanje i prezentiranje finansijskih izvještaja. Troškovi poslovanja iz 2010. godine u iznosu od 23.558 KM, knjiženi su u 2011. godini. Međutim, u 2011. godini nisu knjižene fakture u iznosu od 40.637 KM, kao ni izdaci po osnovu ugovora o djelu u iznosu od 38.206 KM, zbog čega su troškovi istog obračunskog perioda podcijenjeni za navedene iznose, o čemu je šire obrazloženo u tački 4.12. Izvještaja.

Studiju rizika za 2011. godinu, u saradnji sa Upravom, sačinio je Odjel za internu reviziju, a istu je usvojio Odbor za reviziju. Odjel za internu reviziju je svoje aktivnosti obavljao na osnovu Operativnog plana rada za 2011. godinu i po nalogu Odbora za reviziju.

Izvršene su revizije pojedinih segmenata poslovanja i rizičnih područja, o čemu su sačinjeni izvještaji. Nakon što Uprava ni na jedan Nacrt nije imala primjedbi, isti su usvojeni od strane Odbora za reviziju. Uočeni su određeni nedostaci, utvrđeni propusti i nepravilnosti i date preporuke.

Nismo utvrdili da Društvo ima pisane procedure koje se odnose na osiguranje naplate potraživanja. Postoji praksa pismene komunikacije sa kupcima u slučajevima neredovne uplate koja ipak nije dala očekivane efekte, obzirom da je značajan iznos potraživanja od kupaca nije naplaćen. Društvo još uvijek nije pokrenulo postupak prinudne naplate za nenaplaćena potraživanja u iznosu od 73.090 KM, iako se radi o potraživanjima starijim od godine dana, za koje je izvršena ispravka na teret rezultata poslovanja.

Utvrđene su i nepravilnosti u dosljednoj primjeni donesenih procedura vezanih za pravovremeno polaganje dnevnog pazara prodavača - uposlenika Društva, radi čega se pojavljuju manjkovi, a time smanjena mogućnost naplate potraživanja od uposlenika, a što je detaljnije navedeno u tački 4.7. Izvještaja.

I Odjel za internu reviziju vršio je reviziju ovog procesa i sačinio više izvještaja, u kojima su konstatovani propusti u nepoštivanju donesenih internih akata iz ove oblasti.

Nije uspostavljen adekvatan sistem internih kontrola u dijelu načina evidentiranja zaliha materijala, gdje je utvrđeno da se jednom mjesečno u materijalno knjigovodstvo dostavljaju Izvještaji o utrošku materijala regionalnih skladišta, a izdavanje materijala se vrši svakodnevno. Navedeni izvještaji nisu unificirani. Uposlenik koji vodi materijalno knjigovodstvo istovremeno nakon sravnjenja stanja zaliha jednom mjesečno vrši knjiženje čime generira i nalog za knjiženje u finansijsko knjigovodstvo. Smatramo da je neprihvatljivo da uposlenik vodi evidenciju u materijalnom knjigovodstvu i da daje naloge za knjiženje u finansijsko knjigovodstvo. Odjel interne revizije je vršio reviziju ovog procesa i utvrdio nepravilnosti i dao preporuku za otklanjanje istih.

Kod obračuna plaća, nakon unosa podataka, a prije samog obračuna, nije osigurana kontrola od strane osobe koja nije vršila unos podataka. Pregledi prisustva na poslu za obračun se dostavljaju i po nekoliko dana prije kraja mjeseca, a što ostavlja sumnju u svakodnevno evidentiranje prisutnosti na poslu. Na tim pregledima (šihtnim listama) prikazuje se ukupno vrijeme ostvarenog noćnog rada, a ne po danima kada je isto i ostvareno. Naknada za rad u komisijama i sve naknade koje se isplaćuju iznad neoporezivog iznosa se

isplaćuju uz plaću i evidentiraju na platnim listama što uvećava prosjek plaće, a knjigovodstveno ne evidentira na odgovarajućoj poziciji.

I Odjel za internu reviziju takođe je vršio reviziju procesa obračuna plaća i uočio nepravilnosti u dijelu preklapanja nadležnosti kadrovske i službe obračuna. Data je preporuka da se kreira zajednička baza podataka za ove dvije službe sa jasno razgraničenim odgovornostima.

Kod evidentiranja tekućih izdataka u uzetim uzorcima utvrđeno je da jedan broj faktura na osnovu kojih je evidentiran izdatak nije kompletan nema priloga – dokaza da je usluga izvršena, dok na nekim fakturama (na tekućem održavanju građevinskih objekata) nije naznačeno na koje objekte se isto odnosi, kao ni da li je planom predviđen taj izdatak. Takođe, jedan dio izdataka nije evidentiran u 2011. godini kada je i nastao, a što je detaljnije navedeno u tački 4.9. Izvještaja.

Osim naprijed konstatovanih nepravilnosti potvrđenih i od strane Odjela za internu reviziju, isti je u svojim ostalim izvještajima ukazao i na neadekvatnu kontrolu blagajničkog poslovanja na uplatno-prodajnim mjestima, nepostojanje pisane procedure upravljanja ljudskim resursima, nepoštivanje procedure za razduživanje zaposlenika kojima prestaje radni odnos, kao i izostanak blagovremenog knjiženja nastalih poslovnih događaja, u skladu sa propisanim rokovima.

I od strane Odbora za reviziju date su preporuke koje nisu u potpunosti realizovane. Pored naprijed navedene neusaglašenosti Statuta i nekončanih aktivnosti u vezi uknjižbe vlasništva nad nekretninama i realnog iskazivanja stalnih sredstava, konstatovana je i nedovoljna uređenost procedura za pristup podacima, izostanak sačinjavanja analize opravdanosti nabavki i ulaganja u igre na sreću i zabavu koje se priređuju, s ciljem utvrđivanja isplativosti njihovog priređivanja. Nije izvršena ni analiza koristi i troškova za plaćene naknade za zakup poslovnih prostora i aparata, reklamu i održavanje, radi čega nisu definisani ni adekvatni kontrolni postupci, niti je vršena analiza profitabilnosti po igrama.

Odjel za internu reviziju redovno je obavljao revizije svih provedenih postupaka nabavki, o čemu je izvještavao Odbor za reviziju i Upravni odbor, iako je isto, shodno članu 35. stav 1., tačka c) Zakona o javnim preduzećima u Federaciji BiH, u nadležnosti Uprave.

Iako je donošenjem značajnijih akata i izvršenom podjelom ovlaštenja i odgovornosti uspostavljeno povoljno kontrolno okruženje i stvoreni preduslovi za kvalitetne i efikasne kontrolne aktivnosti, nismo se uvjerali da se u svim slučajevima postupa u skladu sa usvojenim pravilima i procedurama i da uspostavljeni sistem internih kontrola omogućava ostvarenje svih poslovnih ciljeva, efikasno poslovanje i potpuna zaštita imovine.

Dosljedno i u potpunosti poštivati sve usvojene akte i procedure i kontinuirano pratiti njihovu realizaciju, a po potrebi i dograđivati kao i donijeti procedure u oblastima rada gdje iste nisu donesene.

Sve nastale troškove poslovanja knjižiti u pripadajućem obračunskom periodu u skladu sa zahtjevima iz paragrafa 22. i 96. Okvira za sastavljenje i prezentiranje finansijskih izvještaja. Knjigovodstvene isprave knjižiti u propisanom roku od 8 dana od dana prijema, shodno odredbama člana 19. Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH.

4.4 Planiranje i izvještavanje

Upravni odbor je 30.12.2010. godine donio Odluku o usvajanju Plana poslovanja za 2011. godinu sa projekcijom plana za 2012. i 2013. godini i dostavio Federalnom ministarstvu finansija na mišljenje. Naprijed navedeno Ministarstvo je Vladi FBiH dostavilo Mišljenje na Izvještaj o poslovanju Lutrije BiH za 2010. godinu sa prijedlogom Zaključaka 22.06.2011. godine. U Mišljenju je navedeno da je dostavljen Plan poslovanja za 2011. godinu, kao i projekcije Plana za 2012. i 2013. godinu, u skladu sa Zakonom, bez bilo kakvog komentara na isti. Ističemo da Projekcija plana za 2012. i 2013. godinu nije sačinjena kao zaseban akt, nego u okviru Plana poslovanja za 2011.godinu. Navedeni su samo osnovni parametri nastavka postojećeg stanja prethodne dvije godine, tako da se za naredne dvije godine kao rezultat ukupnog poslovanja predviđa povećanje dobiti za 5 % u odnosu na prethodni period. Naprijed navedeno ukazuje na činjenicu da Društvo nije u skladu sa članom 22. Zakona o javnim preduzećima u Federaciji BiH izradilo trogodišnji plan poslovanja, niti je donijelo Metodologiju planiranja. U oktobru 2011. godine usvojen je Rebalans plana poslovanja za 2011.godinu.

Osnovne ekonomske kategorije planirane su i ostvarene u slijedećim iznosima:

R. br.	Pozicija	Ostvareno u 2010.	Plan za 2011.	Rebalans Plana 2011.	Ostvareno u 2011.	Indeks (6:3)	Indeks (6:5)
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Promet po vrstama igara	68.643.651	70.141.000	64.004.000	61.495.633	89,87	96,08
2.	Ukupno prihodi	38.287.359	41.249.600	37.906.567	36.792.834	96,06	97,06
3.	Ukupni rashodi	32.546.846	34.863.580	32.020.000	31.998.518	98,31	99,93
4.	Dobit prije oporezivanja (2-3)	5.740.513	6.386.020	5.886.567	4.794.316	83,52	81,45

I u odnosu na usvojeni Rebalans plana poslovanja Društva za 2011. godinu uočena su značajna odstupanja u odnosu na planirane pozicije. Rebalans plana je donesen u skladu sa članom 22. i 24. Zakona o javnim preduzećima u FBiH.

Društvo je kao glavne razloge za donošenje istog navelo okruženje (opšta kriza u svijetu, smanjenje broja zaposlenih u zemlji, rast troškova života) koje je uticalo na kontinuirani pad standarda i smanjenje mogućnosti za igre na sreću posebno igara gdje je izraženo masovno učešće igrača kao što su Bingo i Bingo+. Promet igara za devet mjeseci 2011. godine je imao pad od 10 %, u odnosu na isti period prethodne godine, a 14 %, u odnosu na dinamiku Plana prometa za 2011. godinu. Rebalansom plana poslovanja Društva za 2011. godinu, smanjen je plan prometa po vrstama igara za 8,75 %, a prihod za 8,11 %. U istom omjeru smanjeni su i troškovi, dok je planirana dobit smanjena za 7,82 %.

Potrebno je u skladu sa članovima 22. i 24. Zakona o javnim poduzećima u Federaciji BiH, izraditi trogodišnji plan poslovanja i donijeti Metodologija planiranja sa propisanim standardnim obrascima za prikupljanje podataka i obradu istih, sa preciziranim rokovima za dostavljanje planiranih veličina nižih organizacionih cjelina u Sektor za finansijske poslove koji sačinjava isti.

Kod planiranja uzeti u obzir stvarno stanje u okruženju i kontinuirano pratiti poslovanje, a u slučaju većih odstupanja pravovremeno pokrenuti aktivnosti na donošenju njegovih izmjena i dopuna i više puta u toku godine ako je potrebno.

4.5 Stalna sredstva i dugoročni plasmani

Stalna sredstva i dugoročni plasmani iskazani u knjigovodstvenoj vrijednosti od 11.233.119 KM, u odnosu na prethodnu godinu veća su za 9,90 %.

Struktura stalnih sredstava i dugoročnih plasmana na datum bilansa bila je slijedeća:

	31.12.2011.	31.12.2010.
STALNA SREDSTVA I DUGOROČNI PLASMANI	11.233.119	10.221.402
Nematerijalna sredstva	1.669.701	1.299.472
Nekretnine, postrojenja i oprema	9.442.820	8.767.643
Investicijske nekretnine	50.982	54.113
Ostala (specifična) stalna materijalna sredstva	11.329	11.329
Dugoročni finansijski plasmani	58.287	88.845

Sva stalna sredstva iskazuju se po nabavnoj vrijednosti. Nakon početnog priznavanja, sva stalna sredstva iskazuju se po trošku nabavke, umanjenom za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja. U okviru stalnih sredstava najznačajnija su nematerijalna sredstva i nekretnine, postrojenja i oprema.

Nematerijalna sredstva iskazana u iznosu od 1.669.702 KM čine softveri i ulaganja na tuđim sredstvima u dugoročnom operativnom zakupu.

U 2011. godini, nabavljeni su softveri u ukupnoj vrijednosti od 902.141 KM, a u tuđa sredstva uloženo 14.591 KM. Najznačajniji su softverski paketi za nadogradnju postojećeg on-line softvera za igre na sreću u vrijednosti od 319.837 KM koji su po više ugovora nabavljeni od dobavljača „Nirvana“ d.o.o. Zagreb, nakon provedenih pregovaračkih postupaka. Softveri za nadogradnju postojećeg aplikativnog rješenja za igre na sreću u vrijednosti od 215.960 KM i softveri za nadogradnju on-line sistema za podršku igranja Bingo i sportskog kladenja putem SMS-a u vrijednosti od 296.654 KM nabavljeni su od dobavljača „Mibo Komunikacije“ d.o.o. Sarajevo, po ugovorima, nakon provedenih otvorenih postupaka javnih nabavki.

Izvršena ulaganja u tuđa sredstva odnose se na adaptacije više objekata uzetih u zakup od trećih lica. Neke objekte isključivo koristi Društvo, a neki zajednički, sa firmom „HTL“ d.o.o. Sarajevo.

Nekretnine, postrojenja i oprema iskazane u iznosu od 9.442.820 KM predstavljaju najveći dio imovine i u odnosu na prethodnu godinu veće su za 7,70 %.

Struktura i promjene nekretnina, postrojenja i opreme, daje se u slijedećoj tabeli:

Opis	Građev. Objekti	Postrojenja i oprema	Alati, pog. kan.namj.	Transport. sredstva	Mater.sred. u pripremi	Ukupno	
1	2	3	4	5	6	7	8
1 Nabavna vrijednost							
na dan 01.01.2011. godine	5.380.260	10.545.015	6.507.888	740.929	605.676	23.779.768	
- direktna povećanja u 2011. godini	0	0	0	0	2.249.572	2.249.572	
- prijenos sa pripreme	262.645	1.442.090	327.540	0	(2.032.275)	0	
- otuđenje i rashodovanje	(1.000)	(167.690)	(259.768)	0	0	(428.458)	
- ostalo	0	0	0	0	0	0	
na dan 31.12.2011. godine	5.641.905	11.819.415	6.575.660	740.929	822.973	25.600.882	
2 Akumulirana amortizacija							
na dan 01.01.2011. godine	1.534.335	7.963.736	5.207.023	307.031	0	15.012.125	
- amortizacija	194.462	918.989	338.449	101.494	0	1.553.394	
- amortizacija iz ranijeg perioda	0	0	0	0	0	0	
- otuđenje i rashodovanje	(1.000)	(159.308)	(247.149)	0	0	(407.457)	
- ostalo	0	0	0	0	0	0	
na dan 31.12.2011. godine	1.727.797	8.723.417	5.298.323	408.525	0	16.158.062	
3 Neto knjigov.vrijednost							
na dan 01.01.2011. godine	3.845.925	2.581.279	1.300.865	433.898	605.676	8.767.643	
na dan 31.12.2011. godine	3.914.108	3.095.998	1.277.337	332.404	822.973	9.442.820	

Građevinski objekti iskazani u vrijednosti od 3.914.108 KM u odnosu na prethodnu godinu veći su za 1,77 %. Najveće povećanje na ovoj poziciji odnosi se na adaptaciju poslovne zgrade u sjedištu. Građevinske radove u prizemlju i na II spratu u vrijednosti od 154.010 KM izvodila je S.Z.G.R „Cera“, izabrana kao najpovoljniji ponuđač, nakon provedenog postupka javnih nabavki. Fakturisani su i ovjereni radovi po ugovorenim cijenama.

Postrojenja i oprema iskazana u iznosu od 3.095.999 KM, u odnosu na prethodnu godinu veća su za 19,94 %. Najznačajnije povećanje vrijednosti opreme u iznosu od 689.694 KM odnosi se na nabavku računara i računarske opreme, uključujući i servere za uplatu putem SMS-a, nabavljenim po ugovorima, zaključenim nakon provedenih postupaka javnih nabavki.

Najveći dio opreme u vrijednosti od 315.593 KM nabavljen je od dobavljača „Nirvana“ d.o.o. Zagreb po Ugovoru broj: 087/10. Radi se o lutrijskim terminalima (sistemske jedinice, skeneri, printeri, modemi) nabavljenim u svrhu proširenja prodajne mreže.

Dio računarske opreme (SAN Storage CX-120C SPE/Komplet) u vrijednosti od 67.082 KM nabavljen je od dobavljača „LogoSoft“ d.o.o. Sarajevo; računari u vrijednosti od 42.927 KM i ruteri u vrijednosti od 57.786 KM nabavljeni su od dobavljača „King Ict“ d.o.o. Sarajevo; mrežna oprema u vrijednosti od 70.193 KM od dobavljača „Team Consulting“ d.o.o. Sarajevo, a serveri za uplatu putem SMS u vrijednosti od 136.113 KM od dobavljača „Mibo Komunikacije“ d.o.o. Sarajevo.

Od ostale opreme, značajno je napomenuti i nabavku lutrijskih bubnjeva u vrijednosti od 169.356 KM, nabavljenih od dobavljača „Editec“ London, Velika Britanija, nakon provedenog pregovaračkog postupaka bez objavljivanja obavještenja.

Svi naprijed navedeni dobavljači fakturirali su isporučenu opremu po cijenama iz ugovora.

Alati, pogonski i kancelarijski namještaj iskazani u iznosu od 1.277.337 KM, u odnosu na prethodnu godinu manji su za 1,81 %. Najveće povećanje na ovoj poziciji u vrijednosti od 144.824 KM odnosi se na nabavku audio i video opreme. Video nadzor u vrijednosti od 132.861 KM opremila je firma „Alarm West“ d.o.o. Mostar, dok je video zid u vrijednosti od 11.963 KM nabavljen od dobavljača „CT Retail“ d.o.o. Sarajevo. U okviru iste pozicije vode se i kancelarijski namještaj i aparati za igru.

U 2011. godini, od dobavljača „MOS“ d.o.o. Sarajevo, nabavljen je namještaj u vrijednosti od 68.133 KM, od firme „Chilly Electronic“ d.o.o. Sarajevo monitori za aparate u vrijednosti od 25.740 KM, dok se ulaganja u aparate za igru u vrijednosti od 52.650 KM odnosi na usluge koje je obavila firma „Evona elektronik“ d.o.o. Mostar, nakon provedenih postupaka javnih nabavki i zaključenih ugovora.

Ulaganja u aparate za igru odnose se na njihovu reparaciju, koja podrazumijeva zamjenu monitorske ploče i ugradnju novog programa kojim se povećava broj različitih vrsta igara. Većina ovih aparata

nabavljena je i stavljena u upotrebu 01.01.2006. godine. Isti su amortizovani po godišnjoj stopi od 20 %, shodno zakonskoj odredbi prema kojoj se aparati trebaju obnavljati svake pete godine, tako da su sa 31.12.2010. godine u potpunosti amortizovani. Nakon isteka propisanog roka za upotrebu ovakvih aparata, iste je trebalo zamijeniti.

Međutim, isto nije učinjeno, već je na aparatima izvršena tzv. „reparacija“, odnosno, osvježanje i poboljšanje njegove funkcionalnosti. Reparaciju 150 aparata izvršila je firma „Evona elektronik“ d.o.o. Mostar po cijeni od 351 KM po aparatu. Obzirom da je prethodno, krajem prošle godine, izvršena reparacija 170 aparata, ovim je Društvo izvršilo reparaciju svih svojih 320 aparata.

Po osnovu izvršenih predmetnih ulaganja aparatima je utvrđen novi vijek trajanja od 5 godina.

Materijalna sredstva u pripremi iskazana u iznosu od 822.973 KM u odnosu na prethodnu godinu veća su za 35,88 %.

U okviru ove pozicije, najveći dio odnosi se na informatičku i računarsku opremu (sistemske stanice, terminalni printeri, ruteri, skeneri, modemi i sl.) namijenjenu za proširenje, modernizaciju i unapređenje uplatno prodajnih mjesta, u najvećem dijelu nabavljenu krajem revidirane godine od dobavljača „Nirvana“ d.o.o. Zagreb, nakon provedenih postupaka javnih nabavki.

Investicijske nekretnine iskazane u iznosu od 50.982 KM odnose se na vlastite građevine namijenjene za iznajmljivanje. Radi se o garaži nabavljenoj 1997. godine i vraćenom stanu u vlasništvo u 2007. godini.

Ostala stalna materijalna sredstva u iznosu od 11.329 KM odnose se na umjetničke slike.

Dugoročni finansijski plasmani iskazani u iznosu od 58.287 KM u odnosu na prethodnu godinu manji su za 34,41 %.

U okviru ove pozicije 36.049 KM odnosi se na dugoročne kredite date zaposlenima u ranijem periodu, prije stupanja na snagu Zakona o javnim preduzećima u Federaciji BiH. Krediti se uredno vraćaju. U okviru iste pozicije vode se i finansijska sredstva raspoloživa za prodaju u iznosu od 11.842 KM i ostali dugoročni finansijski plasmani. Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju odnose se na ulaganja u dionice društva „Celje“ Slovenija u iznosu od 9.886 KM, dok 1.956 KM predstavlja osnivači ulog u Udruženju regionalnih lutrija bivše Jugoslavije, sa sjedištem u Sloveniji. Ostali dugoročni finansijski plasmani u iznosu od 8.440 KM odnose se na date depozite za zakupljene poslovne prostore.

Amortizacija

Amortizacija stalnih sredstava obračunava se linearnom metodom, na osnovu procijenjenog korisnog vijeka trajanja, a u skladu sa Odlukom generalnog direktora, od 15.01.2007. godine, kojom je određen – utvrđen vijek trajanja stalnih sredstava i stope amortizacije.

Najznačajnije pojedinačne i amortizacione stope po grupama, daju se u slijedećoj tabeli:

Sredstvo - grupa sredstava	% otpisa	Vijek upotrebe
Pravo na tuđim stalnim sredstvima	20,00	5,0 godina
Pravo na korištenje softvera - programa	20,00	5,0 godina
Građevinski objekti – upravne zgrade	1,30	76,92 godine
Ostale građevine	8,00	12,50 godina
Računarska oprema	20,00	5,0 godina
Lutrijski loto bubanj sa semaforom	10,00	10,0 godina
Motorna vozila	15,00	6,67 godina

Procjena vrijednosti umanjenja stalnih sredstava

Društvo na datum bilansa nije vršilo procjenu postoje li bilo kakvi pokazatelji da je vrijednost nekog sredstva umanjena, niti je vršena procjena nadoknadive vrijednosti za takva sredstva, shodno zahtjevu MRS

36 – Umanjenje vrijednosti imovine, a u vezi sa MRS 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema i MRS 38 – Nematerijalna stalna sredstva.

Vlasništvo nad nekretninama

Osim za tri poslovna prostora za koja se vode sudski postupci, Društvo raspolaže sa dokumentacijom o vlasništvu za sve nekretnine iskazane u finansijskim izvještajima.

Hipoteke i založno pravo

Društvo nema ograničenja u raspolaganju nad imovinom, obzirom da nije terećeno hipotekama na nekretnine i založnim pravom na pokretnu imovinu.

Stalna sredstva vrednovati prema zahtjevima iz MRS 36 – Umanjenje imovine, a u vezi sa MRS 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema i MRS 38 – Nematerijalna stalna sredstva.

4.6 Zalihe

Na datum bilansa iskazane su slijedeće zalihe:

	31.12.2011.	31.12.2010.
ZALIHE	839.637	756.887
Sirovine, materijal, autogume sitan inventar	797.150	739.607
Roba u prodaji	42.487	17.280

Društvo je donijelo Računovodstvene politike kojim je definisalo zalihe u skladu sa MRS 2. Zalihe. Zalihe iskazane u iznosu od 839.637 KM, u odnosu na prethodnu godinu veće su za 11,09 %.

Na ovoj poziciji evidentiraju se: srečke; pomoćni listići; termo i ading rolne i ostali materijal koji se nalazi u skladištu (sitan inventar, autogume i HTZ oprema). Evidentiranje zaliha sirovina i materijala na skladištu vrši se prema trošku nabavke, a izdavanje po prosječnoj cijeni. Evidentiranje svih srečki u prodajnim objektima vrši se po nominalnoj vrijednosti (koja obuhvata ukalkulisani prihod i ukalkulisani fond dobitaka), a ista se određuju Pravilom igre za svaku vrstu srečke.

Nepravilnosti vezane za dostavljanje mjesečnih Izvještaja o utrošku materijala regionalnih skladišta i načinu evidentiranja u materijalnom i finansijskom knjigovodstvu navedene su kao nepravilnosti u tački 4.3. Izvještaja. Nisu utvrđene nepravilnosti u knjiženju, nabavke i otpisa sitnog inventara, autoguma i HTZ opreme, koje se vrši u skladu sa odredbama navedenim u Računovodstvenim politikama.

U okviru zaliha evidentirana je i roba za prodaju koju čine tombolske kartice koje je izradila Lutrija BiH. Prema Zakonu o igrama na sreću priređivač tombole Bingo u zatvorenom prostoru može stavljati u promet samo tombolske kartice koje je izdala Lutrija BiH i iste se evidentiraju kao trgovačka roba. Zalihe trgovačke robe na skladištu, odnosno u prodaji na veliko, vrednuju se po nabavnim cijenama.

Poslove materijalnog knjigovodstva odvojiti od poslova Glavne knjige. Unificirati sve obrasce i izvještaje o utrošku materijala koje sačinjavaju regionalna skladišta.

4.7 Potraživanja

U finansijskim izvještajima iskazana su slijedeća potraživanja:

	31.12.2011.	31.12.2010.
KRA TKOROČNA POTRAŽIVANJA	4.685.412	5.402.975
Kupci u zemlji	314.855	358.938
Druga kratkoročna potraživanja	4.370.557	5.044.037
Kratkoročni finansijski plasmani	-	5.788
Aktivna vremenska razgraničenja	163.963	179.981

Društvo je Računovodstvenim politikama, Pravilnikom o finansijskom poslovanju i Pravilnikom o računovodstvu definisalo oblast potraživanja u skladu sa MRS 18. Na dan bilansiranja nije vršena procjena naplativosti potraživanja, obzirom da se najveći dio potraživanja dnevno naplaćuje (dnevne uplate za igre na sreću). Ukupna iskazana kratkoročna potraživanja u iznosu od 4.685.412 KM, u odnosu na prethodnu godinu manja su za 13,28 %.

Potraživanja od prodaje odnose se na kupce u zemlji i u najvećem dijelu predstavljaju potraživanja po osnovu evidentiranih mjesečnih SMS poruka vezanih za organizovanje igara (loto, bingo i bingo+) nastalih na osnovu sklopljenih ugovora sa društvima HT d.d. Mostar i BH Telecom d.d. Sarajevo, iznajmljivanja poslovnih prostora, garaže i prostora za instaliranje kaffe aparata.

	31.12.2011.	31.12.2010.
Potraživanja od prodaje	314.855	358.938
- Kupci u zemlji	428.786	476.439
- (Ispravka vrijednosti potraživanja od kupaca)	(113.931)	(117.501)

U okviru ovih potraživanja iskazanih u neto iznosu od 314.855 KM, najveći iznos se odnosi na potraživanja do 60 dana, a iznos od 10.863 KM je potraživanje starije od 365 dana i iskazano je kao redovno, obzirom da je sa jednim kupcem sklopljen sporazum o obročnom plaćanju duga.

Ročna struktura potraživanja od prodaje na datum bilansa bila je slijedeća:

	do 60 dana	od 61 do 120 dana	od 121 do 180	od 181 do 365	preko 365 dana	Ukupno
Kupci u zemlji	216.839	31.360	0	0	10.863	259.062

Bruto potraživanja u visini od 428.786 KM umanjena su za ispravku vrijednosti potraživanja od prodaje (113.931 KM) a koja je iskazana u manjem iznosu od 55.793 KM u odnosu na sumnjiva i sporna potraživanja (169.724 KM). To znači da se prilikom prijenosa redovnih potraživanja na sumnjiva i sporna, kada se procijeni da su nenaplativa, istovremeno ne vrši i korekcija rezultata poslovanja, na teret rashoda. Uvidom u pregled pokrenutih sporova, radi naplate nenaplaćenih potraživanja, utvrđeno je da svi kupci koji nisu u utvrđenom roku izmirili svoje obaveze nisu utuženi.

Društvo nema pisane procedure vezano za osiguranje naplate potraživanja, ali postoji praksa da Sektor za finansijske poslove nakon proteka roka za plaćanje, opomenom podsjeti kupce na njihovu obavezu po ispostavljenim fakturama. Ako se ne izvrši plaćanje nakon opomene, upućuje se opomena za plaćanje pred tužbu. Ukoliko kupac, ni nakon naprijed navedenog postupka, ne izmiri svoju obavezu Pravnoj službu se prosljeđuje dokumentacija za pokretanje postupka prinudne naplate. Ni nakon usvojenog Elaborata o izvršenom popisu na dan 31.12.2011. godine nisu dati prijedlozi za utuženja iako ima kupaca koji nisu svoje obaveze izmirili, a knjigovodstveno su evidentirani, u ranijem periodu, na sumnjivim i spornim potraživanjima. Najveći broj kupaca evidentiran je i na ispravci sumnjivih i spornih potraživanja što je uticalo na ukupan finansijski rezultat u ranijem periodu.

Smatramo da u ovom segmentu Društvo nije osiguralo adekvatan sistem internih kontrola u cilju zaštite svojih sredstava obzirom da nije pokrenulo postupak prinudne naplate za ukupno nenaplaćena potraživanja u visini od 73.090 KM uključujući i potraživanja od svojih uposlenika - prodavača.

Druga kratkoročna potraživanja iskazana su u ukupnom iznosu od 4.370.557 KM, i u odnosu na prethodnu godinu manja su 13,35%, dok su unaprijed plaćeni troškovi u iznosu od 163.963 KM. u odnosu na prethodnu godinu manji za 8,90%.

	31.12.2011.	31.12.2010.
Druga kratkoročna potraživanja	4.370.557	5.044.037
- potraživanja za isplaćene dividende	4.036.917	4.873.118
- potraživanja od zaposlenih	220.247	225.906
- ispravka vrijednosti drugih kratkoročnih potraživanja	(198.161)	(199.012)
- porez iz budžeta (države, kantona i općine)	184.177	16.685
- ostala kratkoročna potraživanja	217	611
- potraživanja za uplaćeni porez na dobit	127.160	126.729
- ostali kratkoročna plasmani	-	5.788
Unaprijed plaćeni troškovi	163.963	179.981

U okviru drugih kratkoročnih potraživanja najznačajnija su:

- **Potraživanja za isplaćene dividende** iskazana u iznosu od 4.036.917 KM odnose se na akontativne uplate sredstava Vladi FBiH, o čemu je detaljno obrazloženo u tački 4.2. Izvještaja. Tokom 2011. godine vršene su akontativne uplate i po tom osnovu u istoj godini uplaćeno je 4.136.917 KM. Stanje na ovoj poziciji na dan 31.12.2011.godine je 4.036.917 KM, obzirom da je u prethodnoj godini uplaćen manji iznos od Odlukom utvrđenog iznosa za tu godinu.

- **Potraživanja od zaposlenih** u ukupnom iznosu od 220.247 KM od čega se 215.364 KM odnosi na sumnjiva i sporna potraživanja. Društvo je u ranijem periodu na tekuće troškove isknjižilo ovih potraživanja u ukupnom iznosu od 198.161 KM. Ostatak u visini od 4.883 KM su potraživanja od uposlenika koja će se u narednoj godini evidentirati na troškove. Posebno ističemo da su Sumnjiva i sporna potraživanja zapravo potraživanja od uposlenika – prodavača koji nisu na vrijeme polagali pazar i napravili su manjak. Neposredno nakon utvrđenog manjka u svim slučajevima Društvo nije poduzelo sve potrebne mjere u cilju povrata neovlašteno otuđenih sredstva. Društvo je ova potraživanja isknjižilo na teret rahoda, a svi uposlenici koji su napravili manjak nisu tuženi. Imajući u vidu da su ova knjiženja nastala u ranijem periodu, ne možemo potvrditi da je Društvo uspostavilo adekvatne kontrolne aktivnosti, niti je poduzelo sve potrebne mjere na zaštiti sredstava.
- **Potraživanja za više uplaćeni porez na dobit** u visini od 127.160 KM se odnose na više uplaćeni porez na dobit u ranijem periodu.

Unaprijed plaćeni troškovi u ukupnom iznosu od 163.963 KM, odnose se na unaprijed plaćene premije osiguranja koje se mjesečno, za pripadajući iznos po ugovorima, prenose na tekuće izdatke; zakupnine za prostore u kojima su smješteni uposlenici po regionima, plaćeni troškovi zakupa, licenci i reklama, pretplate za časopise, seminare, članarine itd. Na ovoj poziciji evidentirani su i izdaci za prevoz radnika isplaćeni za januar 2012. godine, a na tekuće izdatke su evidentirani u januaru 2012. godine.

Potrebno je da Društvo donese pisane procedure vezano za osiguranje naplate potraživanja, uspostavi adekvatne interne kontrole posebno u dijelu pravovremenog pologa pazara uposlenika, kao i da pravovremeno poduzme potrebne aktivnosti na prinudnoj naplati potraživanja, a da za uposlenike prodavače osigura dovoljan broj kontrola pologa pazara čime će onemogućiti otuđenja sredstava.

4.8 Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Gotovina i gotovinski ekvivalenti iskazani na dan 31.12.2011. godine u iznosu od 3.789.953 KM, u odnosu na iskazani iznos u bilansu stanja prethodne godinu manji su za 45,39 %.

Struktura ovih sredstava na datum bilansa je slijedeća:

	31.12.2011.	31.12.2010.
GOTOVINA I GOTOVINSKI EKVIVALENTI	3.789.953	6.940.037
Transakcijski računi - domaća valuta	2.323.655	3.507.639
Transakcijski računi - strana valuta (u KM)	527.299	2.274.138
Blagajne - domaća valuta	932.662	1.152.999
Blagajne - strana valuta (u KM)	6.337	5.261

Gotovina i ekvivalenti gotovine odnose se na novčana sredstva koja se vode na računima i u blagajnama. Značajno smanjenje gotovine i gotovinskih ekvivalenata u odnosu na prethodni bilans u ukupnom iznosu od 3.150.084 KM rezultat je isplate jackpot-a u igri na sreću TV Bingo.

Raspodavanje novčanim sredstvima regulisano je Pravilnikom o finansijskom poslovanju i Odlukom o ovlaštenju raspolaganja novčanim sredstvima, donesenim od strane generalnog direktora. U toku revizije prezentirani su nam i kartoni deponovanih potpisa u poslovnim bankama, osoba ovlaštenih za potpisivanje i raspolaganje sredstvima na poslovnim bankama, u skladu sa pisanim procedurama.

Transakcijski računi u domaćoj valuta i stranoj valuti otvoreni su kod: Raiffeisen Bank d.d. Sarajevo, Sparkasse Bank d.d. Sarajevo, UniCredit Bank d.d. Mostar i Moja Banka d.d. Sarajevo.

Svi ugovori sa bankama su iz ranijih perioda i nemaju rok, odnosno, period važenja. Banke nisu odabrane putem postupka javnog nadmetanja. Društvo internim aktima nije uredilo proceduru izbora najpovoljnijih banaka za poslovnu saradnju kojom bi se omogućio izbor banke sa najboljim uslovima oročavanja sredstava, najpovoljnijim kamatama, troškovima provizije i rasprostranjenosti poslovnica.

Blagajne domaća i strana valuta odnose se na glavnu blagajnu u domaćoj i stranoj valuti, otvorene u sjedištu Društva, blagajne prodavača na uplatno-prodajnim mjestima i dvije porto blagajne. Najznačajniji iznosi odnose se na blagajne prodavača čiji je saldo na dan 31.12.2011. godine iznosio 654.676 KM. Društvo je 30.06.2011. godine donijelo Proceduru o novčanim tokovima na uplatno-prodajnim mjestima i automat klubovima kojom se definišu obaveze prodavača u pogledu pologa sredstava i blagajničkog maksimuma. Nismo se uvjerali da se navedena procedura provodi u praksi, polozi pazara se ne vrše

svakodnevno i određeni blagajnički maksimumi se ne poštuju. Internim aktom nisu regulisane redovne nenajavljene kontrole blagajne prodavača, kojima bi se osigurala direktna kontrola nad gotovim novcem koji se nalazi u posjedu prodavača.

Preispitati postojeće ugovore sa bankama i iznaći mogućnost da se aneksima istih utvrdi period važenja. Radi osiguranja usluga najpovoljnijih banaka, u narednom periodu i kod odabira poslovnih banaka provoditi postupke i procedure propisane Zakonom o javnim nabavkama BiH.

Donijeti interni akt o blagajničkom poslovanju, kojim bi se detaljno preciziralo izvještavanje, polozi sredstava, blagajnički maksimumi, obaveze prodavača i blagajnika, te osigurati dosljednu primjenu istog, kao i praćenje njegove primjene kako bi se unaprijedio sistem internih kontrola.

Usvojiti procedure koje se odnose na obavljanje redovne nenajavljene finansijske kontrole uplatno-prodajnih mjesta, a pogotovo prodajnih mjesta koja iskazuju veće iznose gotovine nego što je to utvrđeno blagajničkim maksimumom i uspostaviti detaljnu primjenu istih.

4.9 Obaveze

U finansijskim izvještajima na datum bilansa, iskazane su slijedeće obaveze:

	31.12.2011.	31.12.2010.
OBAVEZE	7.731.570	9.856.908
Dugoročne obaveze	-	-
Kratkoročne obaveze	7.731.570	9.856.908
- Kratkoročne finansijske obaveze	39.488	40.688
- Obaveze prema dobavljačima i druge obaveze	7.644.479	9.760.039
- Pasivna vremenska razgraničenja	47.603	56.181

Obaveze iskazane na datum bilansa u iznosu od 7.731.570 KM u odnosu na prethodnu godinu manje su za 21,56 %. Društvo nema iskazanih dugoročnih obaveza.

U okviru kratkoročnih obaveza iskazane su kratkoročne finansijske obaveze, obaveze prema dobavljačima i druge obaveze i pasivna vremenska razgraničenja.

- **Kratkoročne finansijske obaveze** iskazane u iznosu od 39.488 KM u odnosu na prethodnu godinu manje su za 2,95 %. Ove obaveze odnose se na primljene depozite od zastupnika. Provedenom revizijom utvrdili smo da su se većini zastupnika, u prethodnim godinama, izvršili povrati depozita. Nismo se uvjerali u opravdanost povrata depozita, jer se većina sumnjivih i spornih potraživanja upravo odnosi na zastupnike koji nisu izvršili uplatu novca koji su za račun Društva ostvarili po osnovu priređivanja igara na sreću i zabavu. Imajući u vidu da su značajni iznosi novca u posjedu zastupnika/prodavača, isti ti depoziti su se mogli koristiti kao garancija, ukoliko dođe do prekida ugovora sa zastupnikom i neuplate svih sredstava po naprijed navedenom osnovu.

- **Obaveze prema dobavljačima i druge obaveze** iskazane u iznosu od 7.644.479 KM, u odnosu na prethodnu godinu manje su za 21,68 %.

Najveći dio ovih obaveza odnosi se na obaveze prema povezanim pravnim licima i dobavljačima u zemlji i inostranstvu u iznosu od 2.696.392 KM i obaveze iz specifičnih poslova u iznosu od 3.976.262 KM. Ostale obaveze čine obaveze po osnovu plaća, naknada i ostalih primanja zaposlenih u iznosu od 751.625 KM, druge obaveze u iznosu od 149.846 KM, obaveze za PDV u iznosu od 46.885 KM i obaveze za ostale poreze, doprinose i druge dadžbine u iznosu od 23.470 KM.

- Obaveze prema povezanim pravnim licima u iznosu od 1.452.914 KM odnose se na obaveze prema HTL d.o.o. Sarajevo po osnovu učešća u prihodu ostvarenom u zajedničkom poslovanju za novembar i decembar 2011. godine. Naime, Društvo je zaključilo Ugovor o zajedničkom priređivanju igara na sreću na sistemu automata sa Austrian Gaming Industries GMBH, društvo Novomatic Group of Companies, na dan 12.09.2006. godine. U skladu sa MRS 31 – Udjeli u zajedničkim poduhvatima, napravljen je ugovor između Društva i Austrian Gaming Industries GMBH, koji je svoja prava iz Ugovora prenio na svoju kćerku, firmu HTL d.o.o. Sarajevo. U novembru 2006. godine Ministarstvo je dalo saglasnost za zajedničko priređivanje igre na sreću na sistemu automata sa ovim partnerom. Na osnovu ugovora prihodi ostvareni na sistemu automata se dijele u omjeru od 50 % : 50 %.

- Obaveze prema dobavljačima u zemlji u iznosu od 1.225.454 KM u odnosu na obaveze po istom osnovu iskazane na datum prethodnog bilansa manje su za 15,67 % i odnose se na fakturisanu robu, materijal i usluge.

Provedenom revizijom utvrdili smo da su računi uredno ovjereni, odobreni i likvidirani od strane odgovornih lica. Također, provedenom revizijom utvrdili smo da Društvo nije evidentiralo sve fakture koje se odnose na 2011. godinu, niti je za neblagovremeno ispostavljene fakture izvršilo potrebna rezervisanja, shodno MRS 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva, zbog čega su iste teretile troškove naredne godine. Ukupni iznos troškova za koje je po ovom osnovu precijenjen rezultat 2011. godine, tj. iznos za koji su obaveze i troškovi podcijenjeni iznosi 40.637 KM.

- Obaveze iz specifičnih poslova u iznosu od 3.976.262 KM u odnosu na obaveze po istom osnovu iskazane na datum prethodnog bilansa manje su za 34,09 % i odnose se na fond dobitaka i fond neisplaćenih dobitaka. Fond dobitaka od igara na sreću se evidentira za svaku igru na sreću i pojedinačnom kolu/seriji. Nakon isteka rokova za podizanje dobitaka, koji su propisani pravilima igara na sreću, neisplaćeni iznos se prenosi u fond neisplaćenih dobitaka. Iz fonda neisplaćenih dobitaka odlukama generalnog direktora Društva, vrši se prenos u fond dobitaka za neko drugo kolo ili seriju.

- Obaveze po osnovu plaća, naknada i ostalih primanja zaposlenih u iznosu od 751.624 KM u odnosu na obaveze po istom osnovu iskazane na datum prethodnog bilansa manje su za 28,22 % i odnose se na obaveze za neto plaću, naknade, poreze, posebne dadžbine, doprinose za decembar 2011. godine i obaveze za jubilarne nagrade.

- Obaveze za jubilarne nagrade u iznosu od 6.982 KM odnose se na obaveze po osnovu Odluka Društva za zaposlenike koji su navršili 10, 20, 30 ili 35 godina neprekidnog radnog staža u Društvu. U 2011. godini, na osnovu provedenog knjiženja, obaveze i troškovi društva za jubilarne nagrade su podcijenjeni, tj. rezultat je precijenjen za 1.263 KM.

- Druge obaveze u iznosu od 149.846 KM u odnosu na prethodnu godinu manje su za 17,84 %, a iste u najvećem dijelu čine obaveze po osnovu naknada članovima Upravnog odbora i Odbora za reviziju.

Pasivna vremenska razgraničenja iskazana u iznosu od 47.603 KM u odnosu na prethodnu godinu manja su za 15,27 %. U okviru ove pozicije najveći dio u iznosu od 32.595 KM odnosi se na obaveze za nefakturisane usluge i proviziju. Ostala pasivna razgraničenja se odnose na unaprijed naplaćene prihode od igara na sreću u iznosu od 12.900 KM i kamate za kredite od zaposlenika u iznosu od 2.107 KM.

- Obaveze za nefakturisanu proviziju u iznosu od 32.595 KM, u odnosu na obaveze po istom osnovu iskazane na datum prethodnog bilansa manje su za 12,65 % i odnose se na mjesečni obračun provizije zastupnicima na osnovu ostvarenog prihoda. Provedenom revizijom utvrdili smo da zastupnici šalju svoje fakture jako kasno, neke fakture i po godinu dana poslije obračuna.

Ovo neblagovremeno fakturisanje od strane zastupnika može voditi ka tome da zastupnici zadržavaju gotovinu u blagajni, koja je u njihovom posjedu.

Troškove i obaveze priznavati i računovodstveno evidentirati u momentu stvaranja istih, u periodu na koji se isti odnose, u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima, a ukoliko u momentu priznavanja ne postoji odgovarajuća knjigovodstvena isprava evidentiranje vršiti u korist pasivnih vremenskih razgraničenja, shodno MRS 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva.

Donijeti interni akt o pravima i obavezama zastupnika, kojim bi se pored ostalog detaljno preciziralo izdavanje faktura od strane zastupnika za ostvarenu proviziju, te osigurati dosljednu primjenu istog, kao i praćenje njegove primjene kako bi se unaprijedio sistem internih kontrola.

4.10 Kapital

Na datum bilansa, iskazan je kapital u slijedećim iznosima:

	31.12.2011.	31.12.2010.
KAPITAL	12.980.513	13.650.162
Osnovni kapital	1.512.054	1.512.054
Rezerve	608.491	434.389
- Zakonske rezerve	552.116	378.014
- Statutarne i druge rezerve	56.375	56.375

Neraspoređena dobit	10.859.968	11.703.719
- Neraspoređena dobit ranijih godina	6.556.499	6.556.499
- Neraspoređena dobit izvještajne godine	4.303.469	5.147.220

Prema finansijskim izvještajima na dan 31.12.2011. godine, kapital Društva iznosi 12.980.513 KM i u odnosu na prethodnu godinu manji je za 669.649 KM ili 4,91 %.

Osnovni kapital iskazan u iznosu od 1.512.054 KM, utvrđen Statutom, nije se mijenjao od osnivanja Društva. Vlada Federacije BiH raspolaže osnovnim kapitalom u cjelosti, u skladu sa Zakonom.

Rezerve u iznosu od 608.491 KM čine obavezne zakonske rezerve i statutarne i druge rezerve i iste su u odnosu na prethodnu godinu veće za 40,08 %.

Zakonske rezerve iskazane u iznosu od 552.116 KM. Iako nisu utvrđene Statutom, Društvo je vlastitim Računovodstvenim politikama definisalo izdvajanje u zakonske rezerve, shodno Zakonom o privrednim društvima. S tim u vezi, Odlukom o rasporedu dobiti za 2009. godinu, u zakonske rezerve raspoređen je iznos od 378.014 KM, dok je iznos od 174.102 KM raspoređen u 2011. godini, na osnovu Odluke o rasporedu dobiti za 2010. godinu.

Statutarne i druge rezerve u iznosu od 56.375 KM odnose se na vraćen i uknjižen stan u vlasništvu Društva, a koji se koristi za iznajmljivanje.

Neraspoređena dobit u iznosu od 10.859.968 KM u odnosu na prethodnu godinu manja je za 7,21 %. Ista se odnosi na neraspoređenu dobit iz ranijih godina i neraspoređenu neto dobit izvještajne godine.

Neraspoređena dobit ranijih godina iskazana u iznosu od 6.556.499 KM rezultat je poslovanja iz ranijeg perioda.

Neraspoređena neto dobit izvještajne godine u iznosu od 4.303.469 KM nastala je iz rezultata poslovanja tekuće, 2011. godine.

Do okončanja predmetne revizije Upravni odbor nije donio Prijedlog Odluke o raspodjeli dobiti utvrđene po godišnjem obračunu za 2011. godinu. Prema pripremljenom Prijedlogu, predviđeno je da se ostvarena neto dobit u cjelokupnom iznosu raspoređuje u dividendu osnivaču.

4.11 Prihodi

Računovodstvenim politikama definisane su politike priznavanja, mjerenja i objavljivanja prihoda i iste su usaglašene sa MRS 18 – Prihodi, ali se iste dosljedno ne primjenjuju.

Društvo ostvaruje prihode po osnovu privređivanja klasičnih i posebnih igara na sreću, propisanih Zakonom o igrama na sreću. Prihodi se priznaju u iznosu koji predstavlja ukupnu uplatu za priređenu igru, umanjenu za dobitke predviđene pravilima igre. Dio uplata koji se odnosi na predviđene dobitke, iskazuje se kao obaveza po toj igri. Prihodi se evidentiraju analitički, po vrstama igara, pojedinačnim kolima ili serijama i po organizacionim jedinicama – prodajnim mjestima.

U narednoj tabeli daje se uporedni pregled ostvarenog prometa u 2011. godini u odnosu na Plan i ostvarenje u 2010. godini:

Red.b r	Pozicija	Ostvareno 2011.	Planirano 2011.	Ostvareno 2010	Indeks (3/4)	Indeks (3/5)
1	2	3	4	5	6	7
1.	LOTO	10.909.962	11.660.000	11.028.793	93,57	98,92
2.	JOKER	1.186.557	1.268.000	1.411.058	93,58	84,09
3.	Super Loto	282.124	350.000	-	80,61	-
4.	Super Joker	39.090	75.000	-	52,12	-
5.	Bingo	18.479.120	19.495.000	25.240.150	94,79	73,21
6.	Bingo plus	4.797.729	5.000.000	5.312.508	95,95	90,31
7.	Srećke	9.160.538	9.248.000	9.563.230	99,05	95,79
8.	Automati	15.714.404	15.961.000	15.460.425	98,45	101,64
9.	Kladionica	868.574	887.000	573.735	97,92	151,39
10.	Bilijar	57.535	60.000	53.752	95,89	107,04
	UKUPAN PROMET	61.495.633	64.004.000	68.643.651	96,08	89,57

Prema podacima iz prethodne tabele vidljivo je da je najveće smanjenje zabilježeno na igri Bingo za 26,79%, zatim JOKER 15,91% itd dok je zabilježen rast uplata na kladionicama 51,39%, Bilijaru 7,04% i Automatima 1,64%. Pad prometa, a time i prihoda obrazlaže se padom kupovne moći stanovništva, neloyalnom konkurencijom od strane privatnih kladionica, kao i isplatom jackpot-a u martu 2011. godine.

Od ukupno ostvarenog prometa u 2011. godini, u iznosu od 61.495.633 KM, u fond dobitaka izdvojeno je 26.126.683 KM, a ostatak u visini od 35.368.950 KM knjižen je u prihode, iako dio istih nema karakter prihoda, obzirom da prema Zakonu pripadaju Federaciji BiH, o čemu je konstatovano u tački 4.2. Izvještaja. Struktura iskazanih prihoda je slijedeća:

	01.01. - 31.12.2011.	01.01. - 31.12.2010.
PRIHODI	36.792.834	38.287.360
Poslovni prihodi	36.691.946	38.177.420
Finansijski prihodi - kamate	2.633	5.334
Ostali prihodi	98.255	34.812
Prihodi od usklađivanja vrijednosti sredstava	-	69.794

Poslovni prihodi u iznosu od 36.691.946 KM odnose se na prihode iz osnovne djelatnosti –priređivanja igara na sreću u visini od 35.368.950 KM, prihodi od prodaje robe – tombolske kartice 24.675 KM i ostalih poslovnih prihoda od 1.298.321 KM

Prihod od prodaje tombolskih kartica u visini od 24.675 KM je ostvaren na osnovu Zakona o igrama na sreću kojim je definisano da priređivači tombole-bingo u zatvorenom prostoru mogu stavljati u promet samo tombolske kartice koje je izdala Lutrija BiH. Lutrija BiH može izdati tombolske kartice samo priređivaču koji ima odobrenje Porezne uprave za priređivanje tombole-bingo u zatvorenom prostoru.

Ostali poslovni prihodi u visini od 1.298.321 KM u najvećem dijelu se odnose na Prihode od SMS poruka (1.260.539 KM), a koji se ostvaruje u skladu sa potpisanim ugovorima sa BH Telecom Sarajevo i HT Mostar. Fakturisanje se vrši mjesečno na osnovu evidencije o ostvarenim SMS porukama na tačno određenim brojevima telefona. Ugovorima je definisan omjer ostvarenog prihoda i to sa BH Telecom d.d. Sarajevo 50%:50%, a HT d.d. Mostar 60%:40%. Prihodi od zakupa prostora u ukupnom iznosu od 37.782 KM ostvareni su po osnovu sklopljenih Ugovora o zakupu za izdate prostore pod zakup.

Ostali prihodi u iznosu od 98.255 KM u najvećem dijelu se odnose na prihode iz ranijih godina u visini od 52.729 KM i prihode po osnovu ostvarenih refundacija za isplaćeno bolovanje preko 42 dana u ukupnom iznosu od 22.582 KM. U okviru prihoda iz ranijih godina na refundacije se odnosi 31.192 KM. Ostale prihode čine dobiti od prodaje stalnih sredstva, naplaćena otpisana potraživanja, kao i otpis obaveza i ukinuta rezervisanja.

4.12 Rashodi

U finansijskim izvještajima iskazani su rashodi u ukupnom iznosu 31.998.517 KM. Isti su za 548.329 KM manji od rashoda ostvarenih u prethodnoj godini.

Struktura iskazanih rashoda je slijedeća:

	01.01.-31.12.2011.	01.01.-31.12.2010.
RASHODI	31.998.518	32.546.846
Poslovni rashodi	31.883.125	32.251.985
Finansijski rashodi	29.538	73.477
Ostali rashodi i gubici	33.820	66.530
Rashodi iz osnova usklađivanja vrijednosti sredstava	52.035	154.854

U okviru poslovnih rashoda značajni troškovi poslovanja su utrošene sirovine, materijal, energija i sitan inventar i iskazani su u iznosu od 2.100.995 KM, kao i trošak nabavke tombolskih kartica u iznosu od 22.349 KM. Najveći dio u iznosu od 1.248.270 KM odnosi se na troškove sirovina i materijala, 777.885 KM na troškove električne energije, 54.699 KM utrošene rezervne dijelove, a 20.141 KM na otpis sitnog inventara. Utrošene sirovine i materijal u iznosu od 1.248.270 KM, odnose se na troškove izrade bingo kartica, loto listića, srećki, troškove kancelarijskog materijala, materijala za čišćenje i ostalog materijala.

U okviru poslovnih rashoda najveći su izdaci za plaće i naknade plaća, a njihova struktura je:

	01.01. - 31.12.2011.	01.01. - 31.12.2010.
Troškovi plaća i ostalih primanja zaposlenih i drugih lica	14.157.912	14.796.372
Troškovi plaća	10.829.989	11.389.361
Putni troškovi	95.124	115.160
Ostali troškovi zaposlenih	2.712.498	2.734.253
Naknade članovima Upravnog odbora i Odbora za reviziju	165.233	166.672
Naknade ostalim fizičkim licima	355.069	390.926

Troškovi primanja zaposlenih i ostalih drugih fizičkih osoba iskazani su u iznosu od 14.157.912 KM i manji su za 4,32% u odnosu na prethodnu godinu. Na poziciji Bruto plaća evidentirane su bruto plaće i naknade plaća u iznosu 10.829.988 KM, a na poziciji ostalih troškova zaposlenih iznos od 2.712.498 KM. U okviru ostalih troškova zaposlenih, naknade za topli obrok iznosile su 1.731.660 KM, regres za godišnji odmor je 415.773 KM, naknade troškova prevoza na posao i sa posla su 209.073 KM. Na poziciji troškova naknada članovima odbora i komisija evidentirana je naknade članovima Upravnog odbora u visini od 97.510 KM i naknada članovima Odbora za reviziju 67.723 KM. U ukupnim troškovima naknada ostalim fizičkim licima 355.069 KM, naknade po osnovu ugovora o autorskom djelu iznosile su 19.194 KM, ugovori o djelu sa nerezidentima su 20.075 KM, naknada po osnovu ugovora o djelu 171.530 KM i naknade troškova po osnovu ugovora odjelu - ulični prodavači 144.270 KM.

Obračun plaća i naknada plaća vrši se na osnovu pojedinačnih ugovora o radu i rješenja sa utvrđenim koeficijentima, u skladu sa Pravilnikom o radu, Zakonom o radu, Općim kolektivnim ugovorom i granskim ugovorom (Kolektivni ugovor za granu finansija).

Pravilnikom o radu Poglavlje VII – Plaće, dodaci i naknade plaće u Društvu su, na jedinstven način regulisani osnovna plaća, dodaci na plaću, kriteriji za utvrđivanje doprinosa zaposlenika na radu, plaće zaposlenika, naknade plaće, dodatna primanja i naknade koje terete troškove poslovanja. Osnovna bruto plaća je proizvod osnovice za obračun plaće koju donosi generalni direktor i odgovarajućeg koeficijenta složenosti poslova koje zaposlenik obavlja utvrđenog u pojedinačno izdatim rješenjima uposlenicima. U skladu sa članom 21. stav 3. Pravilnika o radu generalni direktor je donio Odluku o obračunu plata za poslenika Društva prema kojoj je od 01.07. 2011. godine osnov za obračun plata 600 KM, a koji je do tog perioda bio 630 KM.

Naprijed navedeno ne odnosi se na generalnog direktora Društva, čija se plaća uređuje posebnim ugovorom. Naime, položaj, ovlaštenja, odgovornosti i prava generalnog direktora i članova Upravnog odbora, pored propisanih Zakonom o privrednim društvima i Zakonom o javnim preduzećima u Federaciji BiH, Statutom i drugim internim aktima Društva, uređena su pojedinačnim ugovorima, zaključenim uz prethodno dobivenu saglasnost Ministarstva. Prema ugovoru, osnovna neto plaća generalnog direktora iznosi 5,0 prosječnih mjesečnih neto plaća isplaćenih u Federaciji BiH u prethodna tri mjeseca, uvećana za svaku godinu radnog staža za 0,6 % (minuli rad) i porez na dohodak. Osim generalnog direktora u skladu sa Pravilnikom o radu **Društvo ima i dva pomoćnika generalnog direktora sa kojima su sklopljeni ugovori o radu i izdata rješenja o koeficijentu za obračun plaća u visini od 4,7, iako je Statutom predviđen jedan pomoćnik generalnog direktora.**

U vezi sa naprijed navedenim, prosječno isplaćena neto plaća Društva u 2011. godini iznosila je 1.089 KM. Najniža plaća isplaćena je u iznosu 589 KM, a najviša u iznosu 4.659 KM.

I ostali troškovi zaposlenih, obračunati su i isplaćeni u skladu Pravilnikom o radu, kolektivnim ugovorom i važećom zakonskom regulativom sa napomenom da su sve isplate naknada preko neoporezivog iznosa isplaćivane uz plaću na koje su obračunati pripadajući porezi i doprinosi i ti iznosi nisu knjigovodstveno evidentirani na odgovarajućim pozicijama vrste izdataka, nego u okviru plata u mjesecu kada je naknada isplaćena.

Potrebno je istaći da Društvo Kantonalnim Zavodima zdravstvenog osiguranja za isplaćene naknade za bolovanja preko 42 dana može podnijeti zahtjeve za refundaciju istih. Kantonalni zavodi zdravstvenog osiguranja svojim propisima određuju osnovicu, visinu naknade koju refundiraju i pod kojim uslovima. Društvo podnosi zahtjeve za refundacije bolovanja za koje postoji zakonski osnov, ali ne svim kantonima. U 2011. godini nisu podneseni zahtjevi za refundaciju u Tuzlanskom kantonu u visini od 6.082 KM i za taj iznos Društvo je izgubilo pravo na refundacije, obzirom da nije u roku od 45 dana od dana isplate dostavilo zahtjev za refundaciju. Za taj iznos je više stvoren trošak od stvarno potrebnog.

Za decembar 2011. godine izvršen je obračun naknada po osnovu ugovora o djelu u ukupnom iznosu od 18.216 KM, a koji nije knjigovodstveno evidentiran. Takođe, izvršen je obračun po osnovu ugovora o djelu – ulični prodavači u ukupnom iznosu od 19.990 KM, što nije evidentirano kao izdatak u 2011. godini. Na taj način u 2011. godini za iznos od 38.206 KM su potcijenjeni troškovi Društva.

Putni troškovi iskazani u iznosu od 95.124 KM manji su za 17,40 % u odnosu na prethodnu godinu. Društvo je internim aktom definisalo ovaj izdatak. Uvjerili smo se da se doneseni akt, kojim je regulisan način stvaranja i evidentiranja ovoga troška, u cijelosti ne poštuje posebno u dijelu pravovremenog pravađanja nastalih izdataka i knjigovodstvenog evidentiranja istih. Tako u 2010. godini nije knjižen putni nalog u visini od 72 KM, a u 2011. godini više putnih naloga u ukupnom iznosu od 350 KM što znači da je ovaj trošak u 2011. godini potcijenjen za ukupno 278 KM. Takođe, utvrđeno je da se na nalogima za službena putovanja u inostranstvu ne navodi vrijeme prelaska granice od kada se računaju dnevnice za službena putovanja u inostranstvu, radi čega ne možemo potvrditi tačnost obračuna istih, a isplaćeno je ukupno po tom osnovu 23.349 KM.

Troškovi proizvodnih usluga iskazani u iznosu od 4.693.434 KM, veći su u odnosu na prethodnu godinu za 3,86%. U okviru ovih troškova, najznačajnije su usluge održavanja, zakupnine, troškovi reklame i sponzorstva.

- **Usluge održavanja** iskazane u iznosu od 790.308 KM, u odnosu na prethodnu godinu manje su za 14,87%. U okviru istih, najznačajnije su usluge održavanja građevina, opreme, aparata, održavanje on-line diplobn-xion.

Usluge održavanja građevina iskazane su u iznosu od 140.412 KM. Radi se o uslugama održavanja poslovnih prostora i objekata u kojima se priređuju igre za sreću i zabavu.

Na poziciji troškova održavanja građevina utvrđeno je da se evidentiraju izdaci za nabavku materijala i ugradnju za održavanje građevina, usluge održavanja upravitelja, molerskofarbarski radovi na objektima Društva, ugradnje itisona itd. Na svim računima nije navedeno na koji objekt je ugrađen nabavljeni materijal ili izvršena usluga kao ni da li je planom nabavke taj izdatak predviđen.

Usluge održavanja opreme u iznosu od 75.025 KM odnose se na usluge održavanja opreme namijenjene za priređivanje igara za sreću i zabavu.

Usluge održavanja aparata iskazane su u iznosu od 167.661 KM. Na ovu poziciju evidentirane su fakture firme „Chilly electronic“ d.o.o. Sarajevo, po osnovu održavanja automata i ruleta, uz koje su priloženi i izvještaji o čišćenju i pregledu automata po lokacijama. Fakturisane su cijene iz ugovora.

Usluge održavanja on line – Diplbon-Xion u iznosu od 216.974 KM, odnose se na usluge redovnog, mjesečnog održavanja on line terminalske opreme, održavanja programa i uslugama redovnog održavanja centralnog aplikacijskog programskog sistema DIPLBON/UX/100 za podršku on-line priređivanja igara na sreću, koje po ugovorima obavlja firma „Nirvana“ d.o.o. Zagreb. Nismo utvrdili nepravilnosti, fakturisane su cijene iz ugovora.

- **Zakupnine** iskazane u iznosu od 2.150.551 KM u odnosu na prethodnu godinu veće su za 14,97 %. U okviru istih, najveće su: zakupnine poslovnih prostora, zakup prostora i opreme aparati.

Troškovi zakupa poslovnog prostora iznosili su 1.739.327 KM. Radi se o troškovima iznajmljenih poslovnih prostora u kojima se priređuju igre za sreću i igre za zabavu. Fakture se ispostavljaju mjesečno, po osnovu pojedinačno zaključenih ugovora.

Troškovi zakupa aparata iznosili su 252.270 KM. Radi se o računima firme „Chilly elektronik“ d.o.o. Sarajevo, ispostavljenim po osnovu najma 70 aparata po cijeni od 290 KM mjesečno. Računi se ispostavljaju mjesečno, po ugovoru broj: 221/10, od 14.02.2011. godine. Početkom 2012. godine ugovor je raskinut. Nismo utvrdili nepravilnosti, fakturisane su cijene iz ugovora.

- **Troškovi reklame i sponzorstva** iskazani u iznosu od 1.688.312 KM u odnosu na prethodnu godinu veći su za 5,79 %. U okviru istih, najznačajni su slijedeći troškovi:

Troškovi po osnovu ažuriranja podataka Hrvatske lutrije u iznosu od 141.876 KM, nastali su po osnovu usluga podrške kladenjima, po mjesečnim fakturama u iznosima od po 6.000 EUR, po ugovoru.

Troškovi reklamiranja LL&Company (Sport centar) iznosili su 161.531 KM.

Radi se o fakturama firme „Sport centar“ d.o.o. Sarajevo, ispostavljenim po osnovu usluga reklamne podrške kladionicama Lutrije BiH, po ugovoru. Fakture se ispostavljaju mjesečno. Nismo utvrdili nepravilnosti, fakturisane su cijene iz ugovora, **ali postupak dodjele ugovora nije proveden u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama BiH.**

Troškovi reklame po ugovorima iznosili su 175.935 KM.

Radi se o troškovima reklame i sponzorstva po osnovu različitih manifestacija i prigodnih događaja (pored ostalih i Sarajevo Film festival, Nogometni savez BiH)...

Troškovi reklame – produkcija iskazani u iznosu od 217.012 KM odnose se na usluge kreiranja video spotova koje je po ugovorima obavljala „Via Media“ d.o.o. Sarajevo.

Usluge unapređenja prodaje iskazane u iznosu od 185.281 KM odnose se na usluge izrade kreativnog koncepta za sve igre u ponudi Društva, po ugovorima sa firmom „Via Media“ d.o.o. Sarajevo.

Amortizacija u iznosu od 2.122.112 KM obračunata je u skladu sa Odlukom generalnog direktora, o čemu je konstatovano u tački 4.5. Izvještaja.

Nematerijalni troškovi iskazani u iznosu od 8.786.413 KM, u odnosu na prethodnu godinu veći su za 11,31 %. U okviru ovih troškova, najznačajnije su neproizvodne usluge, PTT troškovi, porezi koji ne zavise od poslovnog rezultata, ostali nematerijalni troškovi.

- **Troškovi neproizvodnih usluga** iskazani u iznosu od 2.510.645 KM, u odnosu na prethodnu godinu veći su za 132,95%. U okviru istih, najznačajniji su troškovi izvlačenja Binga, Lota, TV srećke “Kolo sreće” i usluge obezbjeđenja objekata.

Troškovi izvlačenja Binga iskazani u iznosu od 1.125.749 KM i troškovi izvlačenja Lota u iznosu od 366.147 KM, nastali su po osnovu ugovora sa RTV Federacije BiH.

Pozivajući se na Aneks II. Dio C Zakona o javnim nabavkama BiH, a shodno članu 2. stav 10. istog Zakona, Društvo svake godine sa RTV Federacije BiH zaključuje posebne ugovore za sve vrste igara na sreću i zabavu. U 2011. godini važila su tri ugovora, dva zaključena u istoj godini, a jedan iz decembra prethodne godine.

Za razliku od ugovora za LOTO 6/42 i JOKER, kao i za SUPERLOTO, u kojima se ranije ugovorena provizija od 3 % ne mijenja, kod novog ugovora o produkciji tv emisije „TV BINGO SHOW“ provizija je sa 3,85 % povećana na 4,27 %. S tim u vezi, ne možemo potvrditi osnovanost i opravdanost Ugovora o produkciji tv emisija od 19.08.2011. godine, kojim su regulisani međusobni odnosi, prava i obaveze u vezi produkcije, emitovanja i promocije emisije pod nazivom „TV BINGO SHOW“ na programu RTVFBiH, kojim je u odnosu na prethodni ugovor povećana novčana naknada sa 3,85 % na 4,27 %, posebno ako se ima u vidu činjenica da prihodi Društva po predmetnom osnovu u kontinuitetu opadaju i čiji je pad od 23,81 %, u odnosu na prethodnu godinu, značajan. Naime, prihodi po osnovu priređivanja igre na sreću Bingo i Bingo Plus u 2011. godini iznosili su 23.276.849 KM, dok su u prethodnoj godini iznosili 30.552.658 KM.

Troškovi izvlačenja TV srećke „Kolo sreće“ u iznosu od 111.589 KM nastali su po osnovu zajedničkog projekta sa NTV „Hayat“ d.o.o. Sarajevo po ugovoru.

Usluge obezbjeđenja objekata iznosile su 411.456 KM.

Radi se o uslugama obezbjeđenja – fizičke zaštite objekata Lutrije BiH od strane zaštitarske firme „Alarm West“ d.o.o. Mostar na više lokacija u Federaciji BiH, po ugovoru, zaključenom nakon provedenog otvorenog postupka. Nismo utvrdili nepravilnosti, fakturisane se cijene iz ugovora.

Na poziciji troškova grafičke obrade izvlačenja binga i lota kao i advokatskih usluga ispostavljene fakture nemaju priloge ili neki drugi dokaz koji potvrđuje da je usluga zaista i izvršena.

Porezi koji ne zavise od poslovnog rezultata iskazani u iznosu od 3.361.306 KM, manji su u odnosu na prethodnu godinu za 1,65%, a čine ih porezi na imovinu Društva, imovinu HTL, takse na istaknutu firmu, porezi na naknade na automate za igre na sreću Društva i HTL.

Na ovoj poziciji evidentiraju se porezi na istaknutu firmu i porezi na imovinu Društva i strateškog partnera HTL prema kantonalnim propisima koji imaju zakonsko pravo uređenja poreza na igre na sreću. Društvo djeluje na području FBiH i obavezno je plaćati porez na istaknutu firmu kao i na imovinu instalirane automate za igru na sreću. Izdaci se evidentiraju na osnovu podnesenih Prijava za razrez poreza na imovinu i na istaknutu firmu. Porezi i takse po kantonalnim propisima su neujednačeni, tokom godine se mijenjaju i značajno utiču na ukupno poslovanje Društva.

Ostali nematerijalni troškovi u iznosu od 2.058.803 KM, manji su u odnosu na prethodnu godinu za 15,45 %, a čine ih troškovi oglasa u štampi i drugim medijima (osim reklamnih), troškovi provizije, ostali razni troškovi poslovanja.

Najveći izdatak na ovoj poziciji je trošak provizije zastupnika sa kojima su potpisani ugovori o zastupanju kod prodaje igara na sreću. Izdatak (bez PDV-a) se evidentira u momentu prodaje, a na osnovu izvještaja Službe posebnih igara. Zastupnici ispostavljaju fakturu o izvršenim uslugama koja se knjigovodstveno evidentira u Društvu na ovoj poziciju za obračunati PDV, a neto fakturam se zatvaraju obaveze prema zastupniku. **Utvrđili smo da svi zastupnici nisu ispostavili fakture za izvršene usluge zaključno sa 31.12.2011. godine, radi čega nismo mogli potvrditi da su na ovoj poziciji evidentirani svi izdaci koji su zaista i nastali po ovom osnovu u 2011. godini.**

Ostali rashodi i gubici iskazani u iznosu od 33.820 KM, manji su u odnosu na prethodnu godinu za 49,17 %, a odnose se na gubitke od prodaje stalnih sredstava. Jedan dio izdataka je nastao na osnovu odluka o otpisu investicionih ulaganja u tuđe objekte, drugi dio na osnovu pojedinačnih prijedloga stalnoj Komisiji za otpis. Prijedlog za otpis sačinjava Komisija za kontinuirani otpis stalnih sredstava i sitnog inventara, a na osnovu pojedinačnih zahtjeva za otpis stalnih sredstava potpisanih u skladu sa Procedurama o stalnim sredstvima. Tokom revizije nije predočena dokumentacija koja potvrđuje da su ta sredstva uništena ili da je eventualno izvršena procjena vrijednosti materijala.

Rashodi iz ranijih godina iskazani u iznosu od 52.035 KM u odnosu na prethodnu godinu manji su za 66,40 %. Isti se odnose na troškove poslovanja iz ranijih godina. Pored ostalog, troškovi poslovanja iz 2010. godine u iznosu od 23.558 KM knjiženi su u tekućoj, 2011. godini. Radi se o troškovima održavanja on-line mreže za XI 2010. godine, po fakturi dobavljača „Nirvana“ Zagreb, u iznosu od 7.823 KM i o troškovima marketinških usluga Nogometnog saveza BiH za period X-XII 2010. godine, u iznosu od 15.735 KM.

Potrebno je obračun i isplatu plaća i naknada plaća vršiti na osnovu validne dokumentacije, uz prethodnu izvršenu kontrolu, pravovremeno svim kantonalnim zavodima zdravstvenog osiguranja podnositi zahtjeve za refundacije isplaćenih bolovanja.

Obračun i isplatu putnih troškova pravdati u skladu sa donesenim Pravilnikom o službenim putovanjima, korištenju mobilnih telefona i sredstava reprezentacije, a na putnim nalogima u inostranstvu evidentirati vrijeme prelaska državne granice, radi pravilnog obračuna ukupnih troškova. Poduzeti sve potrebne mjere kako bi zastupnici u cijelosti poštivali odredbe potpisanih ugovora. Sve izdatke evidentirati u godini u kojoj su nastali i na odgovarajućim pozicijama.

Za otpis sredstava osigurati dokaze o fizičkom uništenju ili izvršenoj procjeni vrijednosti materijala sredstava koja se otpisuju.

4.13 Finansijski rezultat

Rezultati poslovanja u 2011. godini u odnosu na prethodnu godinu su smanjeni.

I pored činjenice da Društvo igre na sreću i zabavu priređuje na 578 lokacija u Federaciji BiH, evidentan je pad prometa i prihoda od igara na sreću. Tako je ukupan promet od igara na sreću od 61.495.633 KM, u odnosu na 68.643.651 KM ostvarenih u prethodnoj godini manji za 10,41 %. I ostvareni prihodi u iznosu od 36.792.834 KM u odnosu na prethodnu godinu manji su za 3,91 %, rashodi u iznosu od 31.998.518 KM za 1,69 %, bruto dobit u iznosu od 4.794.316 KM za 16,48 % i neto dobit u iznosu od 4.303.469 KM za 16,39 %. Osim naprijed navedenih kategorija, u odnosu na prethodnu godinu, smanjeni su i značajniji finansijski pokazatelji, kao što su pokazatelj profitabilnosti, koji je manji za 9,2 %, ekonomičnosti za 1,5 % i tekuće likvidnosti za 9,0 %.

Na pad prometa od igara na sreću, pored opšteg pada kupovne moći stanovništva, u najvećem dijelu ima uticaja neloyalna konkurencija od strane privatnih kladionica, za čiji rad odobrenja izdaje Ministarstvo, a kojima u prilog ide nedovoljno uređena zakonska regulativa u ovoj oblasti.

Podsjećamo da je u 2010. godini izmijenjen i dopunjen Zakon o igrama na sreću.

Međutim, Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o igrama na sreću, nije učinjen značajan pomak u ovoj oblasti u Federaciji BiH. Iako su istim zakonom precizirane obaveze priređivača igara na sreću i kladenja u smislu otvorenog informatičkog uvezivanja telekomunikacijske opreme, odnosno, on line mreže sa Poreznom upravom – Središnjim uredom Sarajevo, ostavljeni rok za

usklađivanje rada svih priređivača igara na sreću sa ovim zakonom od tri godine, po našem mišljenju je neopravdano dug i nije od interesa za Federaciju BiH.

4.14 Sudski sporovi

Prema podacima nadležnog Sektora za pravne i opšte poslove, na datum bilansa, protiv Društva se vode tri sudska spora, iz radnih odnosa, u ukupnoj procijenjenoj vrijednosti od 10.903 KM.

Istovremeno, Društvo je tužilo i vodi 42 sudska spora, od čega 34 spora protiv pravnih i fizičkih lica (zbog iskazanog, utvrđenog manjka) u ukupnom iznosu od 334.693 KM i 8 sporova protiv Ministarstva, u ukupnoj vrijednosti od 2.032.348 KM, po osnovu dodatno utvrđenih poreznih obaveza, i to u najvećem dijelu po osnovu obračunatog poreza na promet usluga iz ranijeg perioda.

4.15 Nabavke

Društvo je donijelo vlastite akte o javnim nabavkama, shodno Zakonu o javnim nabavkama BiH.

Prema Pravilniku o javnim nabavkama, za pokretanje postupka nabavke moraju biti kumulativno ispunjeni slijedeći uslovi: usvojeni Plan nabavki i osigurana novčana sredstva za tekuću godinu.

Plan nabavki za 2011. godinu donio je generalni direktor 30.12.2010.godine.

Prema podacima prezentiranim od strane odgovornih lica, u 2011. godini zaključeno je 208 ugovora o javnim nabavkama u vrijednosti od 7.635.493 KM, od čega: 16 ugovora putem otvorenog postupka u vrijednosti od 4.106.316 KM; 26 ugovora putem pregovaračkog postupka bez objavljivanja u vrijednosti od 1.842.122 KM; 37 ugovora putem konkurentskih zahtjeva u vrijednosti od 1.269.799 KM i 129 ugovora direktnim sporazumom u vrijednosti od 417.257 KM.

U istoj godini zaprimljena su četiri prigovora, koji su odbijeni kao neosnovani i dvije žalbe.

U jednom slučaju Ured za razmatranje žalbi uvažio je žalbu i predmet vratio na ponovni postupak, a u drugom slučaju donio rješenje kojim je poništio tendersku dokumentaciju, nakon čega je taj postupak otkazan.

Predmetnom revizijom izvršen je uvid u procedure dodjele 19 ugovora o javnim nabavkama u vrijednosti od 3.461.071 KM, što čini 45,33 % vrijednosti svih ugovora zaključenih u revidiranoj godini. Od ukupno revidiranih, 8 ugovora u vrijednosti od 2.526.429 KM dodijeljeno je putem otvorenih postupaka, 7 ugovora u vrijednosti od 708.212 KM putem pregovaračkih postupaka i 4 ugovora u vrijednosti od 226.430 KM konkurentnim sporazumom.

Na osnovu uvida u prezentirane akte i dokumente, utvrdili smo da u svim revidiranim postupcima dodjele ugovora nisu u potpunosti ispoštovane propisane procedure, o čemu se konstatuje u daljem tekstu.

Revidirani postupci dodjele ugovora putem otvorenih postupaka

Zajedničko za sve revidirane postupke dodjele ugovora putem otvorenih postupaka je da je rok otvaranja ponuda jedan sat nakon isteka roka za dostavu ponuda.

Smatramo da otvaranje ponuda sat nakon isteka roka za njihov prijem nije u potpunosti transparentno, jer kod ponuđača koji nisu izabrani može da izazove određenu sumnju.

Od svih revidiranih postupaka dodjele ugovora putem otvorenih postupaka, samo u jednom slučaju, i to u najznačajnijem, ne možemo potvrditi da su provedene propisane procedure i da je ugovor dodijeljen u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama BiH i njegovim provedbenim aktima.

Radi se o Ugovoru o nabavci i sukcesivnoj isporuci 32 putnička automobila za potrebe nagradnog fonda, broj: 193/10, od 30.03.2011. godine, zaključenim sa izabranim ponuđačem ASA AUTO d.o.o. Sarajevo, u vrijednosti od 926.496 KM.

Objavljene tehničke specifikacije u Tenderskoj dokumentaciji za predmetnu nabavku predstavljaju tehničke karakteristike favorizovane marke i brenda vozila, na što ukazuje i procijenjena vrijednost predmetne nabavke u iznosu od 970.000 KM.

Na objavljeni javni poziv prispjele su četiri ponude. Od četiri prispjele ponude, tri ponuđača ponudila su vozilo traženih tehničkih karakteristika, vozila marke »VW GOLF VI«, dok je četvrti ponuđač ponudio vozilo marke „RENAULT MEGANE“. Prije ocjenjivanja ponuda Komisija je utvrdila da ponuđena marka vozila „RENAULT MEGANE“ nije kvalifikovana, jer ne ispunjava sve tražene zahtjeve iz tehničke specifikacije sadržane u tenderskoj dokumentaciji, i to: zapreminu motora, dužinu vozila, međuosovinski razmak, širinu bez osvrtnih ogledala, zračni jastuk za koljena vozača i pretinac ispred suvozača sa zaključavanjem, radi čega ista nije ni vrednovana i ocijenjena.

Od tri preostale ponude, predložena je i izabrana najpovoljnija.

Na odluku o izboru najpovoljnijeg ponuđača, ponuđač čija ponuda nije vrednovana uložio je prigovor, koji je odbijen kao neosnovan, a nakon toga i žalbu.

U drugostepenom postupku, Ured za razmatranje žalbi je konstatovao da je Društvo, kao ugovorni organ, prilikom izbora najpovoljnijeg ponuđača propustilo da utvrdi da li je žalilac u svojoj ponudi ponudio rješenja koja zadovoljavaju na suštinski ekvivalentan način zahtjeve postavljene u tehničkoj specifikaciji, shodno članu 14. stav 2. pod b) Zakona o javnim nabavkama BiH, radi čega nije imao pravo odbiti ponudu, što je bio i razlog da isti vrati na ponovni postupak.

U ponovnom postupku, Komisija je potvrdila raniji izbor, navodeći da podnosilac žalbe nije ponudio robu koja na suštinski ekvivalentan način zadovoljava postavljene zahtjeve u tehničkoj specifikaciji tenderske dokumentacije, u što se nismo uvjerali.

Naime, imajući u vidu svrhu i namjenu predmetne nabavke, smatramo da je ponuđač čija je ponuda odbijena u svojoj ponudi dokazao da rješenja koja nudi na suštinski ekvivalentan način zadovoljavaju zahtjeve postavljene u tehničkoj specifikaciji tenderske dokumentacije. Posebno ako se uzmu u obzir i ostali traženi podkriteriji, prema kojima je bio daleko povoljniji u odnosu na izabranog ponuđača.

S druge strane, opredjeljujući se za određenu marku vozila, Društvo je u predmetnom postupku nabavke propustilo da od ponuđača izabranog vozila, po osnovu promocije i reklame u svojim svakodnevnim kampanjama i promotivnim emisijama, zatraži određeni popust, što je po nama trebalo ugraditi u tendersku dokumentaciju, pa i u same kriterije za dodjelu ugovora (što bi bio jedan od podkriterija), a za što je bilo razloga i opravdanog osnova.

Revidirani postupci dodjele ugovora putem pregovaračkih postupaka

Kod svih revidiranih pregovaračkih postupaka zajedničko je da pregovori nisu ni vođeni, već su prihvaćene i vrednovane dostavljene prve, tzv. „inicijalne“ ponude.

Naime ni u jednom revidiranom postupku dodjele ugovora putem pregovaračkih postupaka, Komisija nije vodila pregovore sa kandidatom, niti je od kandidata tražila da dostavi svoju konačnu, korigovanu ponudu, već je prihvatila cijene i ponuđene uslove iz prve dostavljene, tzv. „inicijalne“ ponude.

Od kandidata se uopće nije tražilo da dostavljenu ponudu koriguje u bilo kom dijelu, pregovori nisu ni vođeni, već je vrednovana i prihvaćena dostavljena ponuda. Postupci su vođeni kao da se radilo o konkurentskom sporazumu, i to samo sa jednim kandidatom.

Od svih revidiranih postupaka dodjele ugovora putem ovog postupka, utvrđene nepravilnosti odnose se na ugovor »Pružanje reklamne podrške kladionicama i zakup prostora za oglašavanje sedmične ponude kladionica, broj: 853-7-DDS/11, od 30.06.2011. godine, u vrijednosti od 124.858 KM, zaključen sa odabranim kandidatom »Sport Centar« d.o.o. Sarajevo.

Nismo se uvjerali da su se u predmetnom slučaju dodjele ugovora ispunili uslovi iz člana 11. stav 4., tačka a) alineja 3), Zakona o javnim nabavkama BiH, t.j. da se radi o dobavljaču koji zbog suštinskih, tehnički dokazivih ili umjetničkih razloga, ili zbog razloga koji se odnose na zaštitu ekskluzivnih prava, može izvršiti predmetnu nabavku i da ne postoji druga mogućnost izbora.

Radi potpune transparentnosti, osiguranja najefikasnijeg načina korištenja sredstava i pravične i aktivne konkurencije, otvaranje ponuda vršiti odmah po isteku roka za njihov prijem, u slučajevima dodjele ugovora putem pregovaračkih postupaka voditi aktivne pregovore i u svim slučajevima nabavki dosljedno i u potpunosti postupati u skladu sa procedurama propisanim Zakonom o javnim nabavkama

BiH i njegovim provedbenim aktima i na taj način poštivati i član 34. Zakona o javnim preduzećima u Federaciji BiH.

4.16 IT sistem

Najvažnije igre na sreću koje Društvo organizuje podržane su različitim softverskim rješenjima, razvijenim različitim softverskim alatima i koja se izvršavaju na različitim tehnološkim platformama, na zasebnim serverima, u sopstvenim računarskim mrežama. Igre loto, bingo i kladenje obrađuju se u jednom softverskom rješenju na tehnologiji Linux, poker aparati u drugom baziranom na Windows tehnološkoj platformi.

Najveći dio softvera za igre su razvile softverske firme specijalizirane za razvoj navedene vrste softvera. Softver za podršku računovodstvenim procesima - poslovne aplikacije kojeg su razvili IT specijalisti Društva, a baziran je na Windows tehnološkoj platformi.

U periodu od naše prethodne revizije izgrađena je optička mreža u glavnoj poslovnoj zgradi, u toku su završni radovi na proširenju i dogradnja prostorije za server u data centar po važećim sigurnosnim standardima u koji će se izmjestiti serveri za sve sisteme i time postaviti u isti nivo sigurnosne zaštite. Preostalo je da se isporuči sistem za protupožarnu zaštitu, a dio servera i komunikacijske opreme je već postavljen u navedenom prostoru.

Aplikativni softveri su dograđivani za nove funkcionalnosti u svrhu podrške novim vrstama igara.

Završeno je povezivanje u mrežu dozvoljenog broja poker aparata i uspostavljena on-line veza sa Ministarstvom, čime je omogućen uvid u ostvareni promet aparata povezanih u sistem, a samim tim ispunjena i propisana zakonska obaveza.

Uplate za sve vrste igara vrše se na jedinstvenim uplatnim mjestima, omogućene su i putem SMS, a stvaraju se uslovi i za uplate putem web stranice Društva.

U toku je uvođenje ISMS-a (sistema menadžmenta sigurnosti informacija), kao dio aktivnosti pripreme za certifikaciju na WLA (Word Lottery Association) sigurnosni standard baziran na najboljim praksama ISO 27001, u svrhu ispunjavanja preduvjeta za uključivanja u evropske sisteme igara.

Podršku IT sistemu obezbijavaju dijelom IT specijalisti unutar Sektora za tehnička poslove, a dijelom i vanjske firme, autori specijaliziranih softvera za igre.

U postupku revizije nije nam prezentiran dokument strategija IT razvoja. Društvo se po prirodi posla koje obavlja u značajnoj mjeri oslanja na informacione tehnologije. Tehnološka i softverska raznolikost softverskih rješenja, dijelom nepovezanih poslovnih aplikacija i nekonsolidovane IT infrastrukture zahtijeva analize i strateški pristup razvoja kako bi se izgradio IT sistem koji će na najbolji način podržavati radne i poslovne procese.

Ne postoji ni formalno usvojeni dokument sigurnosnih politika, baziran na analizi sigurnosnih rizika. Dio aktivnosti pripreme za certifikacije za sigurnosni standard WLA uključuje i izradu sigurnosnih politika.

Značajna količina softvera i hardvera je u vlasništvu poslovnih partnera i dio njihove opreme se nalazi u prostorima Društva.

Za dio IT infrastrukture baziran na Microsoftovim tehnologijama koristi se unajmljen softver za operativne sisteme i uredske pakete, što je regulirano trogodišnjim ugovorom.

Uvidom u cijenu najma licenci za softverske proizvode uočili smo značajno odstupanje cijena najma u odnosu na raspoložive cijene kupovine softverskih licenci u trajno vlasništvo. Dio najnovijih verzija softverskih licenci se ne koristi.

Korisničke naloge sa ograničenim pravom pristupa i lozinke za posebne aplikacije zaposlenicima dodjeljuju administratori aplikacija (šefovi službi) koje korisnici kasnije ne mijenjaju.

Na prodajnim mjestima ne vrši se odjava terminala nakon određenog perioda neaktivnosti.

Za ostvarivanje povezivanja sistema sa prodajnim mjestima u poslovnicama i igraonicama koriste se komunikacije telekoma i ostalih ISP provajdera.

Dio poslovnog softvera: kadrovska evidencija, ugovori o djelu nisu povezani sa obračunom plata.

U redovnoj dnevnoj proceduri po završetku radnog vremena vrši se kreiranje CD sa uplatama za igre na sreću loto, toto, Bingo i rekapitulacija po vrstama igara u pisanoj formi, koji se dostavljaju službi posebnih igara i knjigovodstvu, gdje se kreirani nalog za glavnu knjigu kontroliše i po potrebi koriguje.

Podaci o dnevnim prometima igara sa rekapitulacijom u papirnoj formi manuelno se unose u fiskalnu kasu i po propisanoj proceduri, putem GPRS šalju podatke na servere Porezne uprave Federacije BiH.

Izraditi strategiju razvoja IT sistema usklađenu sa poslovnom strategijom Društva. Izraditi pisane protokole o odgovornosti za opremu koja je u vlasništvu poslovnih partnera, a nalazi se u poslovnim prostorima Društva.

Preporučujemo analizu korištenja softverskih licenci, preispitivanje modela licenciranja softvera i usklađivanje sa stvarnim potrebama, kao i mogućnostima korištenja licenci.

Preporučujemo izmjenu lozinke po prvom pristupu i povremeno odjavljivanje terminala nakon određenog vremena neaktivnosti.

Zbog važnosti stalne dostupnosti i kvalitete linka ugraditi klauzulu o kvaliteti servis (QoS) u ugovore sa provajderima komunikacijskih linija i korištenja Interneta. Preporučujemo povezivanje poslovnih aplikacija koje dijele iste podatke u svrhu bolje kontrole. Preporučujemo automatske prijenose podataka bez mogućnosti intervencije na generiranom nalogu za glavnu knjigu.

Preporučujemo automatizaciju prijenosa ukupnih dnevnih prometa iz aplikacija igara na fiskalne kase.

5. KOMENTAR

Uprava Društva je u ostavljenom roku dostavila Primjedbe na Nacrt izvještaja o reviziji finansijskih izvještaja, broj: 01-697/12, od 04.05.2012. godine, uz koje je priložila i dodatnu dokumentaciju.

U dostavljenim primjedbama, koje u biti predstavljaju Komentar na predmetni Nacrt, naglašeno je neslaganje sa kvalifikacijama i izraženim mišljenjem i date su primjedbe i dodatna pojašnjenja za određene konstatacije u nalazu.

Prihvatili smo dokumentaciono opravdane dokaze i sve što je imalo realnu osnovu za korekciju uključili u konačan Izvještaj. Za veći dio navoda i konstatacija za koje nije bilo osnova šire obrazloženje dato je u posebnom aktu, Pismu upravi broj 06-3-1/12, od 14.05.2012.godine.

**Rukovodilac Sektora
za finansijsku reviziju**
Mirsada Janjoš, dipl.oec.

Voda tima

Sead Čorbo, viši revizor za fin.reviziju, dipl.oec.

Član tima

Nusreta Hadžimustafić, viši revizor za fin.reviziju, dipl.oec.

Član tima

Ivana Nikolić, pomoćni revizor u fin.reviziji, dipl.oec.